

Februari 2011

Med dagstidningens räckvidd och facktidningens fokus

**MEDIA
PLANET**

Nr. 10

SAMHÄLLSSÄKERHET

FRAMTIDENS TERRORBEKÄMPNING

Anders Danielsson, generaldirektör på Säkerhetspolisen:
Hur ska vi kunna göra det okända känt? Det som hände vid Drottninggatan föranleder oss själva att fundera över om det hade kunnat förutses.

FOTO: MARC FEMENIA

Säkerhet till havs
Militära fartyg av
svenskt stål på
piratjakt i Afrika

HÅKAN NILSSON, FARTYGS-
CHEF HMS CARLSKRONA
UNDER OPERATION ATALANTA,
INSATSEN I ADENVIKEN

Krisberedskap
Hur väl rustat är
Sverige för en
tänkbar katastrof?

**Sveriges vassaste
säkerhetsrådgivare**

Ekelöwwww.ekelow.se

UTMANINGAR

Vi har upplevt naturkatastrofer både i Sverige och utomlands, vi har upplevt terroristdåd både i Sverige och utomlands. **Vem skyddar oss** och med vad skyddar vi oss mot detta.

Samarbete skyddar Sverige

Hur skall man förbereda sig för den här typen av hot. Kan vi lägga hela ansvaret på myndigheterna och förvänta oss att det löser sig? Nej, ansvaret är gemensamt för oss alla men myndigheten är oftast genomföraren av insatsen.

Min tanke är inte att fördjupa mig i varför saker händer, varför det sker terrorattentat i vårt land. Det finns människor som är bättre skickade än jag att svara på den frågan. Inte heller skall vi här försöka förklara varför naturkatastrofer sker utan vi skall reflektera mer över vad vi kan göra för att ha de rätta produkterna och tjänsterna för att skydda och säkerställa våra samhällsfunktioner.

Civil säkerhet

➔ Vi talar således om civil säkerhet. Sedan urminnes tider en av grunderna till varför vi som individer går samman och skapar ett "samhälle", det vill säga hjälps åt att göra livet bättre och skydda mot hot och faror.

I detta sammanhang får vi acceptera att Sverige är ett litet land med begränsade resurser att möta de växande utmaningarna som kan komma att påverka det civila samhällets grundläggande funktionalitet.

Jag har fått frågan hur det kan komma sig att ett så litet land som Sverige har förmågan att vara så pass framstående på många om-

råden. Jag brukar då svara att vi inte har råd att misslyckas. När vi väl får fram en produkt måste den fungera, vi har inte alltid resurser att börja om från början.

Samla kompetensen

➔ Men hur när man då dit? Det gör man genom att samarbeta. Samarbetet mellan myndigheter, forskning och universitet samt industri är nyckeln till framgång. Som företrädare för SACS - en branschorganisation för svenska företag inom civil säkerhet ser jag hur stor den samlade kompetensen inom området är i Sverige.

Många av våra medlemsföretag satsar årligen stora summor på forskning och utveckling av både produkter och tjänster inom civil säkerhet. Andra företag har inte den ekonomiska styrkan att satsa lika mycket på utveckling men har kanske en eller flera produkter som fyller viktiga funktioner inom området. Men för att komma vidare så krävs att vi från industrin också får veta vad samhället, myndigheterna, behöver. Varför uppfinna saker som inte efterfrågas bara för att det verkar bra? Det är därför det här samarbetet är så viktigt

SACS arbetar därför nu med att skapa en mötesplats för vad som kallas "trippel helix" - myndigheter, akademien och industrin. Avsikten är att vi, TrippleHelix, skall träffas regelbundet för att utbyta tankar och idéer om vilka hot som är väsentligast idag och i morgon och hur dessa kan mötas på bästa sätt med kunskap, produkter och

Gustaf-Wilhelm Hellstedt
Ordförande Swedish Association of Civil Security (SACS)

MINA BÄSTA TIPS

TrippleHelix

1 Vi måste förstärka dialogen mellan utförande myndigheter, akademi och industri och finna formen för en effektiv mötesplats.

Ändra regelverken

2 Förenkla och underlätta för små och medelstora företag att söka och delta i de statliga forskningsprogrammen inom området.

Öka standardarbetet

3 För att effektivt kunna hjälpas åt inom landet och mellan olika länder med insatser i samband med naturkatastrofer och terroristdåd är det viktigt att produkterna och tjänsterna som ska användas fungerar tillsammans.

FOTO: BILAZNIN

tjänster. För att företagen inom Civil Säkerhet skall kunna utvecklas på bästa sätt skulle vi önska att de ansvariga myndigheterna i Sverige, på samma sätt som DHS - Department of Homeland Security i USA, kunde ta fram en tydlig "önskelista" över vad som behövs eller saknas för att kunna möta dagens och morgondagens hotbilder.

Vi behöver i tid veta vilka "capability gaps" (förmågegap) som finns för att kunna tala om hur man kan fylla dem. Genom samarbete mellan industrin, industrins branschorganisationer samt myndigheter skulle vi bli så mycket effektivare vilket i sin tur sparar pengar.

Det lönar sig

➔ Inom våra medlemsföretag finns idag teknik och produkter som är viktiga ingredienser i system för ökad civil säkerhet och rent nationalekonomiskt vore det också bättre genom att vi lättare skulle skapa referensobjekt när vi säljer till våra egna myndigheter. Referensobjekten är viktiga för industrin i vår marknadsföring internationellt.

När andra länders myndigheter ser att Sverige köper produkter och tjänster av sin egen industri och inte från andra länder ger det trots allt en signal att det är bra och prisvärda produkter. Det kommer då att ge Sverige en bättre bytesbalans vilket innebär bättre ekonomi. Låt oss satsa på Aktiebolaget Sverige och öka samarbetet mellan myndigheter, forskning och universitet samt industrin. Det lönar sig.

VI REKOMMENDERAR

Mikael Hagenbo
Överstelöjtnant, ansvarig för arkitekturfrågor vid Försvarsmaktens Högkvarter

SIDA 8

"Arkitekturbaserad harmonisering är grunden för interoperabilitet."

Nya säkerhetshot i mobilen **4**

Nyare mobiltelefonmodeller liknar allt mer datorer, det gör oss känsligare för cyberhot av olika slag.

Samhällsstöd **20**

Hemvärnets viktigaste uppgift är att ge samhällsstöd i krisituationer, till exempel vid översvämningar och skogsbränder.

MEDIA
PLANET

Vi får våra läsare att lyckas!

SAMHÄLLSSÄKERHET NR 10, FEBRUARI 2011

Produktionsledare: Nadine Kissmann
Affärsutvecklare: Carl Dohrmann
Formgivare: Martin Björninge

Ansvarig för denna utgåva:
Projektledare: Martin Hagwall
Tel: 08-510 053 00
E-post: martin.hagwall@mediaplanet.com

Distribution: Svenska Dagbladet, november 2010
Tryckeri: V-Tab
Repro: Bert Lindevall

Mediaplanet kontaktinformation:
Tel: 08-510 053 00
Fax: 08-510 053 99
E-post: synpunkter@mediaplanet.com

Vid förfrågningar kontakta:
Carl Dohrmann

Mediaplanets affärsidé är att leverera nya kunder till våra annonsörer. Genom intressanta artiklar med hög kvalitet motiverar vi våra läsare att agera.

Ett verklighetsnära och åtgärdsinriktat kriminologiprogram finns i Malmö

• **STUDENTEN ERBJUDS** möjlighet att utveckla förmåga till analys, planering och utvärdering av brottslighet och andra närliggande problem.

• **FOKUS LÄGGS PÅ** brottspreventivt arbete och förståelse för samverkan mellan olika myndigheter och yrkesgrupper i samhället, särskilt inom områden som kommer i kontakt med kriminologiska problem och frågeställningar.

• **EFTER UTBILDNINGEN** kan man arbeta på en rad olika arbetsplatser som utredare, analytiker, rådgivare i brottspreventiva frågor eller prevention av alkohol och drogmisbruk.

• **ARBETSPLATSER** där en kriminolog kan vara verksam är till exempel Polisen, landets kommuner och brottsförebyggande råd, Brottsförebyggande rådet, Ungdomsstyrelsen och Kriminalvården.

SÖK TILL KRIMINOLOGIPROGRAMMET, 180 hp

Sista ansökningsdag är 15 april 2011

Läs mer på www.mah.se/kriminologi

MALMÖ HÖGSKOLA

Krisberedskap genom simuleringsbaserad scenarioanalys

ISD Technologies är ett svenskt systemutvecklings- och tjänsteföretag med fokus på lösningar för professionell träning av operatörer och beslutsfattare i krävande situationer.

Din säkerhet. Vår lösning.

Idag kräver vi både tillgänglighet och säkerhet på samma gång.
Det är en utmaning att kombinera dessa båda motsatser - men i Boon Edams breda sortiment av smarta säkerhetsprodukter möts tillgänglighet och säkerhet.

08-753 60 30
www.boonedam.se
info@boonedam.se

Your **Security.** Our **Solution.**

 BOON EDAM
Security Access

NYHETER

SKYDDA DIG MOT HOTEN I MOBILEN

■ **Fråga:** Vågar jag läsa min företagsmail i mobilen, trots att den innehåller känslig information?

■ **Svar:** Nej. Inte om du inte har ett fungerande skydd mot stöld, hackers och trojaner.

Iphone, Android och andra nyare mobiltelefonmodeller liknar allt mer datorer och används också mer och mer till att surfa med. Det är en bekväm lösning för den som vill vara mobil, men det gör oss också känsligare för cyberhot av olika slag.

Tillverkarna har inte heller funderat särskilt mycket över säkerheten utan i stället fokuserat på att telefonerna ska vara funktionella och användarvänliga.

Eftersatt säkerhet

Fram till ganska nyligen var det inte många som tog notis om att säkerheten var eftersatt och de flesta telefoner är helt oskyddade.

– Många företag som har ett bra skydd i datornätverket har helt bortsett från behovet av att skydda sina mobiler, berättar **Åsa Schwarz**, informationssäkerhetskonsult på Cybercom. Det har gjort dem till ett lätt byte för brottslingar som är ute efter information av olika slag.

Cyberhoten för mobiler kan se ut på många olika sätt, precis som

för datorer. Dels finns det förstås ett gäng virus som bara ställer till elände, men det är långt ifrån det värsta hotet, menar Åsa.

– Spionprogram för mobiler blir allt vanligare, säger hon. En del av dessa söker efter känslig information som finns i mobilen, mail till exempel. Nyligen cirkulerade ett kinesiskt virus som letade rätt på privat information i mobiltelefonerna och skickade denna vidare med sms.

Din iPhone kartlägger dig

Cyberhoten som tidigare mest var irriterande virus har alltså mer och mer blivit ett sätt för brottslingar att tjäna pengar.

Iphone lagrar också i stort sett allt du företar dig och den som skaffar sig tillgång till din mobil kan ta del av såväl dina tangenttryckningar som uppgifter om vilka master du varit i närheten av och vid vilken tid, vilket har gjort det lättare att kartlägga någons liv utifrån mobilen.

Naturligtvis finns det sätt att skydda sig. Åsa Schwarz brukar till

att börja med rekommendera företag att standardisera sina mobiler. Begränsar man sig till en eller två modeller blir det bra mycket lättare att hitta säkerhetslösningar som fungerar och naturligtvis ska dessa inställningar vara gjorda innan de anställda får sina mobiler i handen på samma sätt som alla datorer brukar vara färdigkonfigurerade innan de tas i bruk.

De flesta företag som tillverkar antivirusprogram och brandväggar för datorer ger även ut versioner för mobiltelefoner. Mail går att kryptera, både på nätet och i själva mobilen, vilket är en säkerhet om den skulle bli stulen. En annan lösning för att minimera skadan vid stöld är att man bara kommer åt mailen under det senaste dygnet via mobilen.

Sunt förnuft

Det finns också möjlighet att skicka en signal till en borttappad telefon som gör att den raderar sin information.

– Men utöver alla dessa tekniska lösningar behöver man faktiskt ha en portion sunt förnuft också, säger Åsa Schwarz. Man ska helt enkelt inte ladda hem applikationer och filer där man inte känner till innehållet.

BENEDIKTA CAVALLIN

redaktionen@mediaplanet.com

TIPS

1

UNDAVIK NYA
SÄKERHETSHOT

kockums.se

Mästare på smygteknik

Kockums står för marin högteknologi i världsklass – på ytan och under. Vi konstruerar, bygger och underhåller ubåtar och örlogsmarina system med avancerad smygteknik. Andra framgångsrika produkter är det luftoberoende Stirling-systemet, ubåtsräddningssystem och minröjningssystem. Verksamheten bedrivs i Sverige i Malmö, på Muskö och i Karlskrona. Kockums ingår i ThyssenKrupp Marine Systems.

ThyssenKrupp Marine Systems

ThyssenKrupp

Your ambition. Our passion.

Kitron är ledande inom elektroniktillverkning i Skandinavien

Säkerhet kräver kvalitet

Våra kunder levererar samhällssäkerhetsprodukter

www.kitron.com

SKYDDA DIN INFORMATION
De flesta företag som tillverkar antivirusprogram och brandväggar för datorer ger även ut versioner för mobiltelefoner.
FOTO: FOI

Virus hotar våra styrsystem

■ **Fråga:** Varför är det så viktigt att skydda styr- och regler-system från virusshot?

■ **Svar:** Illasinnade kan orsaka stor skada genom att ta kontroll över dessa system.

EXEMPEL

Styr- och regler-systemen för byggnader, klimatanläggningar, dammar och broar, med mera är inte designade för att fungera i nätverk. Därför är de ett enkelt byte vid en cyberattack. Vissa av dem är fortfarande designade för att fungera med så gamla operativsystem som Windows 95.

- Det är ganska lätt att manipulera dessa system över nätet. På så sätt kan obehöriga gå in och stänga av viktiga funktioner i samhället, säger **Henrik Thernlund**, säkerhetsskyddschef vid Fortifikationsverket, som ansvarar för många skyddsvärda byggnader, bland annat åt försvaret.

Att sabotera klimatanläggningar och andra styrsystem kan visserligen tyckas vara en ganska beskedlig form av krigföring, men hotet bör ändå inte förringas. Dels kan det förstås vara ett sätt att demoralisera befolkningen. Om broar inte går att stänga, eller om tågen hamnar på fel spår är det lätt att skapa osäkerhet i samhället. Dessutom kan dessa virus användas i kombination med andra vapen så att de gör större skada.

- Genom att ta kommando över portarna till militära flyghangarer

skulle fienden lätt kunna reducera våra möjligheter att försvara oss, säger Henrik Thernlund.

Även civila anläggningar kan utgöra stora hot om någon är ute efter att skada samhället. Det kan till exempel handla om att öppna en dammlucka och orsaka översvämning. Nyligen råkade kärnkraftverk i Iran ut för en attack.

- Tyvärr är det svårt att bevisa att man har blivit utsatt för den här typen av attack, säger Henrik Thernlund. Många gånger ser man ju bara att man har drabbats av någon form av tekniskt fel, berättar Henrik Thernlund.

Flera sätt att skydda sig

Men det finns förstås sätt att skydda sig. Det allra bäst är att se till att dessa system är så lite uppkopplade som möjligt. Andra sätt är att förse systemen med en egen kryptering eller att ha dubbla system om ett skulle gå ned.

Andra typer av hot är så kallade överbelastningsattacker. Det innebär att fienden infekterar en stor mängd datorer runt om i världen som sedan på en given signal skickar ett meddelande eller ropar på en fil. Sveriges regering råkade ut för det för något år sedan då flera miljoner datorer samtidigt försökte ladda ner en bild av **Thomas Bodström**. Den attacken gjorde att allmänheten inte kunde få viktig samhällsinformation via regeringskansliets webbplats.

- Det här är hot som vi måste ta på allvar och säkra oss emot, säger Henrik Thernlund. Vi måste kunna vara säkra på att fienden inte kan angripa samhällsviktiga funktioner med en enkel knapptryckning.

Henrik Thernlund
Säkerhetsskydds-
chef vid Fortifika-
tionsverket

FOTO: GRETA STRIDSMAN

BENEDIKTA CAVALLIN

redaktionen@mediaplanet.com

NYHETER I KORTHET

David Lindahl
Forsknings-
ingenjör på FOI,
Totalförsvarets
forskningsinstitut

FRAMTIDENS CYBERHOT

Skydda känslig information

■ Virus, maskar och trojaner kommer ständigt i nya versioner. Det enda som är konstant är vår oförmåga att tro ont om någon.

- Varje ny generation datoranvändare måste lära sig vad som är ett säkert beteende, säger **David Lindahl**, forskningsingenjör på FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut.

Modern teknik har ofta datorer inbyggda i systemen. En vanlig bil kan ha 70 olika datorer och det är ingen omöjlighet att skaffa sig tillgång till dessa utifrån.

- Nyligen lyckades forskare i USA ställa in styrprogrammen för bromsarna så att ett av hjulen läste sig när bilen kom upp i en viss hastighet. Tråkigt nog måste det ju ske ett visst antal olyckor innan dessa hot tas på allvar.

Hot mot persondatorer kan se ut på olika sätt och de farligaste är egentligen när någon inne på företaget avsiktligt eller oavsiktligt för in skadliga koder i systemet. Eftersom de anställda har tillgång och rättigheter larmar inte systemet lika tidigt. Hoten uppstår ständigt i nya versioner och bästa skyddet är nog att lära de anställda vad som är rätt beteende i IT-miljö.

- Det måste finnas fungerande säkerhetsrutiner, exempelvis för pengautbetalningar och folk måste lära sig att skydda den information som finns i mobiltelefonen, säger David Lindahl.

Sekretess?

Med Sectra Panthon® skyddar ni på myndigheten era telefonsamtal mot avlyssning.

Läs mer på
www.sectra.se/security

SECTRA

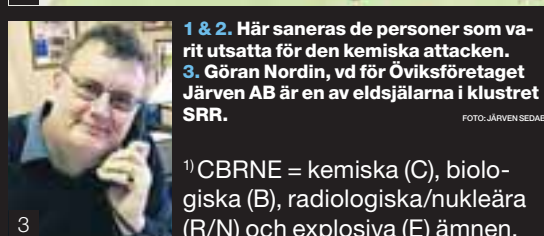
Bitsec Command & Control Detector

Beteende-baserad enhet för trafikanalys
upptäcker manuellt styrda trojanattacker

bitsec
We know what's going on

www.bitsec.se

NYHETER

1 & 2. Här saneras de personer som varit utsatta för den kemiska attacken.
3. Göran Nordin, vd för Öviksföretaget Järven AB är en av eldsjälarna i klustret SRR.

FOTO: JÄRVEN SEDAB

¹⁾ CBRNE = kemiska (C), biologiska (B), radiologiska/nukleära (R/N) och explosiva (E) ämnen.

En fiktiv terrorattack

Betänk er följande: en kemisk attack mot ett större varuhus har krävt 55 dödsoffer. Det började med att en kund, en 32-årig man, och en 45-årig föreståndare i en klädbutik igår föll ihop på golvet.

Innan ambulansen anlant fick en 28-årig trebarnsmamma och en 70-årig man andningsbesvär. När ambulansmännen kom in i butiken föll även de ihop. Inom kort avlider alla.

Polis och räddningstjänst kom till platsen samtidigt. Efter en kvart upptäcks en kemisk substans som sannolikt var orsaken till katastrofen.

Över 6 000 personer evakuerades från varuhuset och många fördes till sjukhus med svåra andningssymptom. Som mest deltog 200 personer i räddningsaktio-

nen. Trots snabba insatser dog 55 personer.

"Worst case-scenario"

Dessbättre är detta ett fiktivt scenario. Men det är en del av den verklighet som klustret SRR skapar förutsättningar för att kunna hantera med rätt krisberedskap och utrustning.

- Harrods är ett "worst case-scenario" men alls inte realistiskt, menar **Göran Nordin**, vd för Järven AB i Örnsköldsvik. Det är ett av 30 företag i Safety and Rescue Region, ett kluster med bred kompetens inom bland annat CBRNE¹⁾, krishantering och skogsbrandsbekämpning.

I Harrodsscenarioet handlade det om en kemisk attack.

- Men SRR är en viktig resurs även vid andra katastrofer, till exempel buss-, tåg-, och flygolyckor eller naturkatastrofer.

SRR har skapat en gemensam marknadsplattform och deltagit i mässor i Sverige och utomlands.

- Det har det enskilda företaget sällan resurser att göra, menar Göran Nordin. Men tillsammans är vi starka och kan bidra till en tryggare värld.

Nästa exportsuccé?

Klustret i Västernorrland och Jämtland har tillsammans en unik kompetens inom krishantering, säkerhet och räddning. Tack vare denna samlade kompetens kan man åta sig komplexa systemlösningar som innefattar både produkter och tjänster, till exempel utbildning, och katastrofövningar.

Våren 2010 berättade företrädare för klustret om sin verksamhet vid ett seminarium i Washington om regionala och globala räddningsaktioner.

Klustret samarbetar med det europeiska CBRNE-centret vid Umeå universitet för spjutspektskunskap inom området farliga ämnen.

Stöd från EU

2009 startade ett tvåårigt tillväxtprojekt med stöd från bland annat EU och länsstyrelserna i Västernorrland och Jämtland. Målet för projektet är internationell affärssamverkan, handel och lärande.

- Vi har ett erfarenhetsutbyte med SRR och dess medlemsföretag, vars kunskap vi kan ha nytta av, berättar Yvonne Näsman, enhetschef på MSB i Sandö. Det är viktigt att vi har en dialog, så att SRR vet vad vi gör och att dom känner till vår verksamhet.

CLAES-GÖRAN HANBERG

redaktionen@mediaplanet.com

Juri Laas
Politisk rådgivare och kommunikationsrådgivare vid Folke Bernadotteakademien

TRYGGHET

Svensk hjälp vid krisarbete

När ett krig tar slut återstår ofta ett stort arbete med att bygga upp en fungerande rättsstat. Folke Bernadotteakademien har fredsbevarande uppdrag i en lång rad länder.

- Att polisen och rättsväsendet fungerar är en förutsättning för en långvarig fred. Befolkningen måste kunna lita på samhället, säger **Juri Laas**, politisk rådgivare och kommunikationsrådgivare vid Folke Bernadotteakademien.

Akademien finns på plats i bland annat Bosnien, Kongo, Irak och Palestina. Juri Laas arbetar för EU:s mission i Kosovo där representanter för den svenska polisen, kriminalvården och rättsväsendet hjälper till med att skapa en fungerande rättsstat.

Utöver målsättningen att skapa trygghet för befolkningen i dessa länder ligger det i västvärldens egna intresse att engagera sig. De kriminella elementen är alltid snabba att dra fördel av att det finns konflikter. Trafficking, droghandel och annan kriminalitet på Balkan får stora effekter i hela Europa. Dessutom har rättssamhället stor betydelse för ekonomin.

- Är samhället korrupt blir det svårt att locka utländska intressenter, berättar Juri Laas. Detta är en oerhört viktig insats för att främja utvecklingen.

BENEDIKTA CAVALLIN

redaktionen@mediaplanet.com

Where safety comes first.

Safety & Rescue Region är ett kluster, mitt i Sverige, som samarbetar inom risk, säkerhet och krishantering. Tillsammans erbjuder vi näringsliv och offentlig verksamhet ett brett utbud av möjligheter.

- Utbildning
- Träning
- Forskning
- Tjänster
- Produkter

COUNTY ADMINISTRATIVE BOARD
OF VÄSTERNORRLAND

www.safety-rescue.se

Vill du arbeta inom en explosiv bransch?

Alfred Nobels KARLSKOGA

Sverige i allmänhet och Karlskoga i synnerhet har ett brett nätverk av företag med inriktning mot energetiska material, explosiva ämnen och processteknik.

Energetiska material har många användningsområden. Stora civila användare av energetiska material är gruvindustrin, bilindustrin och den kemiska industrin. Andra användningsområden är försvarsmateriel i form av vapen och ammunition och raketbränsle till rymdraketer.

Nu startar en ny 2-årig yrkeshögskoleutbildning i "Processteknik inom energetiska material, explosiva och brandfarliga ämnen" på Campus Alfred Nobel i Karlskoga!

Utbildningen ger dig en bred kompetens och leder till arbeten inom processindustrin t. ex. explosivämnestekniker, kvalificerad processoperatör, produktionstekniker eller produktionsplanerare.

Utbildningen genomförs i nära samarbete med industrin. Praktik ingår på företag med möjlighet att tillämpa och omsätta de teoretiska kunskaperna.

Du som har gymnasieutbildning och/eller arbetslivserfarenhet och betyg i ma A och eng A är välkomna att söka. Relevant arbetslivserfarenhet är meriterande.

För information och ansökningshandlingar gå in på:
www.karlskoga.se/yh
Sista ansökningsdag: 15 maj
Utbildningsstart: augusti 2011

Ibland fungerar elektriciteten flera timmar i sträck på de kontor vi söker experter till.

Det är aldrig för sent att plocka fram sina ideal. Världen skriker efter civila experter som kan hantera konflikter och bygga upp raserade stater. Med lämplig bakgrund och rätt inställning kan du göra skillnad.

Gå in på www.folkebernadotteacademy.se och läs mer om våra internationella uppdrag.

**FOLKE
BERNADOTTE
AKADEMIN**

Folke Bernadotteakademin är en statlig myndighet med den övergripande uppgiften att stärka och utveckla den svenska och internationella förmågan inom området internationell konflikt- och krishantering. Våra kontor ligger på Sandö och i Stockholm.

SAMHÄLLSSÄKERHET

I SAMVERKAN

2011

Välkommen
att medverka på
Samhällssäkerhet

16-17 november på Kistamässan

Mötesplatsen för dig som arbetar med samhällssäkerhet, beredskap och krishantering

www.samhallssakerhet.com

Huvudpartner

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Övriga samarbetspartners

SÄKERHETS
& FÖRSVAR
FÖRETAGEN

SACS
Swedish Association
of Civil Security

BRM
business risk management europe

Arrangör

KISTAMÄSSAN

NYHETER

TIPS

3

ANPASSA
INSATS-
FÖRSVARET

VISAR HUR VERKSAMHETEN SER UT
En genomtänkt arkitektur visar hur verksamheten, och de resurser den använder, ser ut idag och kan se ut i morgon.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Enhetlig arkitektur – en förutsättning för vårt försvar

■ **Fråga:** Hur ska Försvarsmakten kunna ta det avgörande steget in i det moderna samhället?

■ **Svar:** Genom att snabbt kunna anpassa insatsförsvaret för att möta okända uppgifter. Det kräver en arkitekturbaserad harmonisering av olika system för att underlätta beslutsfattande och samordning.

SHOWCASE

Försvarsmaktens arkitektur beskriver och definierar olika typer av system. Beskrivningarna harmoniseras genom Försvarsmaktens arkitekturramverk, där MODAF används tillsammans med tjänstekonceptet (SOA) (se faktaruta).

– Arkitekturbaserad harmonisering är grunden för interoperabilitet¹⁾, framhåller överstelöjtnant **Mikael Hagenbo**, ansvarig för bland annat internationellt arkitektursamarbete vid Försvarsmaktens högkvarter. Harmoniseringen gäller både kommunikation mellan människor och informationssamverkan vid till exempel krishantering. En tydlig arkitektur i ledningssystemet underlättar dialogen mellan regeringskansliet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Försvarsmakten i en krissituation.

Som en husritning

En genomtänkt arkitektur visar hur verksamheten, och de resurser den använder, ser ut i dag och kan se ut i morgon.

Mikael Hagenbo jämför med en arkitekturritning:

– Den ger dig den information du behöver för att fatta korrekta beslut, eftersom du ser hur allt hänger ihop i huset, till exempel stomme, ventilation och el. Word-

”Genom att informationen görs tillgänglig för alla kan ledtiderna för planering minskas.”

Mikael Hagenbo
Överstelöjtnant, ansvarig för arkitekturfrågor vid Försvarsmaktens Högkvarter

dokument, Power Point-presentationer med mera är dagens informationsbärare som lagras på datorer och skickas elektroniskt. Men dokumenten kan vara svåra att hitta, inkonsekventa eller motstridiga.

– I ett arkitekturdrivet arbetssätt är verksamheten och dess resurser i stället beskrivna som system i form av olika modeller, berättar Mikael Hagenbo. Modellerna lagras i en informationsinfrastruktur som fungerar som en kunskapsbas, där användaren delges den in-

formation som är relevant vid varje beslutstillfälle. Ramverket säkerställer bland annat att begrepp och termer relaterar till varandra på ett enhetligt sätt, så att alla beslutsunderlag är samstämmiga.

Många fördelar

Vilken är den konkreta nyttan för Försvarsmakten med harmoniseringen?

– Genom att informationen görs tillgänglig för alla kan ledtiderna för planering minskas. Harmoniseringen möjliggör också bätt-

re beslut, tydligare samband och ökad spårbarhet, säger Mikael Hagenbo.

Oförändrade försvarsanslag tillsammans med ökade kostnader kräver smartare lösningar för att lösa uppgifterna.

– Det livscykelperspektiv som tillämpas i våra arkitekturmodeller möjliggör besparingar då vi kan följa olika systemlösningars arkitekturbeskrivningar (inklusive kostnad och nytta) allteftersom dessa utvecklas, används och avvecklas, menar Mikael Hagenbo. Internationella erfarenheter visar bland annat att ledningen blir effektivare och att man slipper onödigt dubbelarbete.

Ett nödvändigt steg

Ramverket kan även gagna det civila samhället, där det kallas Enterprise Architecture²⁾, och möjliggöra besparingar.

– Ramverket är nog en förutsättning för att definitivt kunna ta klivet från industri- till kunskapsamhälle, menar Mikael Hagenbo. Försvarsmaktens arkitekturmodell har bidragit till att det skapats en ny nationell geodatastrategi. Internationellt tillämpas NATO:s arkitekturramverk, där FM har bidragit med SOA-kunskap, bland annat för informationssamverkan mellan EU-ländernas flygtrafikledningssystem.

1) INTEROPERABILITET = ATT MULTINATIONELLT ELLER NATIONELLT KUNNA FUNGERA EFFEKTIVT TILLSAMMANS, GENOM ATT TJÄNSTER UTBYTES MELLAN OCH UTNYTTJAS AV SYSTEM, MILITÄRA ENHETER ELLER MILITÄRA STYRKOR. DETTA UPPNÅS GENOM EN INTERNATIONELL STANDARDISERINGSPROCESS.

2) ENTERPRISE ARCHITECTURE HJÄLPER TILL ATT BESKRIVA KOMPLEXA SAMMANHANG SOM MÖJLIGGÖR FÖRÄNDRINGSLEDNING OCH UNDERLÄTTAR KOMMUNIKATION MELLAN T.E.X. VERKSAMHET OCH IT.

CLAES-GÖRAN HANBERG
redaktionen@mediaplanet.com

ENTREPRISE ARCHITECTURE

Verksamhetsdrivet

→ Enterprise Architecture (EA) är verksamhetsdrivet och handlar om att modellera affärsprocesser, medan IT-arkitektur syftar till att hitta passande tekniker och standarder.

Samlat grepp

→ EA innebär att man tar ett samlat grepp på alla processer, så att man får spårbarhet och återanvändbarhet.

Välputsad framruta

→ IT-avdelningen ska lägga fast arkitekturriktlinjerna men verksamheten ska svara för processmodelleringen. IT-folket ska också ha en välputsad framruta för att kunna blicka framåt och stödja affärsverksamhetens utveckling.

Inse värdet

→ De modelleringsverktyg som finns på marknaden är till för att dokumentera och hantera den företagsövergripande arkitekturen. Man måste inse att värdet med ett bra verktyg ligger just i dess förmåga att skapa, hantera och kommunicera information och kunskap.

TÄNK PÅ DETTA VID ARKITEKTURARBETE

Vad är viktigt?

→ Var tydlig med målen så att organisationen får ut maximal nytta av arkitekturarbetet.

Jobba i små steg

→ Fokusera på prioriterade områden, lär av misstagen.

Håll det enkelt

→ Enkelhet minskar tröskeln både för skapande och användning, men glöm inte att arkitekturen inte får bli så förenklad att mervärdet uteblir.

Tänk långsiktigt

→ Fyll ramverken med strukturer och innehåll som håller för en breddad användning inom organisationen.

Sök ledningens stöd

→ En utvecklad arkitektur ger spårbara underlag för beslut och förändring, men är svår att skapa utan ledningens stöd.

Anpassa organisationen

→ Det räcker inte att välja ramverk och verktyg, införandet av ett arkitekturbaserat arbetssätt påverkar strukturer och processer i organisationen.

Underhåll arkitekturen

→ Arkitekturarbete är ständigt pågående och när grunden är lagd ligger fokus på uppdatering och förvaltning snarare än nyutveckling.

Enterprise Architecture

Den internationella utvecklingen ställer ökade krav på interoperabilitet mellan olika system, (militära såväl som civila) och en kostnadseffektiv livscykelhantering av system. Dessa krav medför ett behov av att kunna beskriva alla aspekter (vision, mål, organisation, processer, kompetens, IT-stöd etc.) av systemet så att beslut om vilka delar av systemet som behöver vidareutvecklas kan fattas och genomföras på ett effektivt sätt. Denna ansats kallas för Enterprise Architecture.

Front End har kompetens och mångårig praktisk erfarenhet av MODAF/NAF/DODAF/TOGAF och kan tillhandahålla:

- Utbildningar och coaching
- Utveckling av strategier, genomförandeplaner samt stöd vid införande
- Utveckling av systembeskrivningar (Enterprise Architecture)
- Genomförande av gap-analyser för att skapa beslutsunderlag för förändringsarbete

Beskriva system (tekniska såväl som hela verksamhets-system) med hjälp av MODAF/NAF/DODAF/TOGAF

Front End har bidragit/bidrar till utveckling av Enterprise Architecture inom följande:

- Marinens Lednings- och sambandssystem
- Nordic Battle Group
- Det framtida soldatsystemet (MARKUS)
- Nordisk Mekaniserad Stridsgrupp (NORDEFCO)
- Gemensam Lägesbild (GLI) och NOC
- NAV (Norsk arbetsförmedling och socialförsäkringsmyndighet)
- Modellbaserad förmågeutveckling
- Verksamhetsutveckling produktionsindustri

www.frontend.se

"Med ett arkitekturbaserat angreppssätt läggs grunden till ordning och reda"

För att driva en verksamhet framåt och för att få människor att nyttja sin fulla potential krävs rätt styrning såväl som ordning och reda. Detta möjliggörs genom att ge verksamheten goda förutsättningar i form av utbildning, metoder och verktyg.

Generic har lång erfarenhet inom arkitekturområdet. Vi har medverkat vid utvecklingen av flera av dagens ledande ramverk, främst inom försvarssektorn. Vi utför också konkreta arbeten

Michael Edman,
VD Generic konsultverksamhet

samt granskar arkitekturer och tillämpning av olika ramverk. Vi stöttar också vid införande

med stöd av kundens val av arkitekturbaserade verktyg, bl a stöttar vi LFV vid utvecklingen av en SOA-arkitektur inom SESAR, som syftar till samordning av flygtrafikledningssystemen inom EU.

Våra konsulter agerar mentorer, utbildar och handleder, samt granskar arkitekturer och tillämpning av olika ramverk. Vi stöttar också vid införande

av förändrade arbetssätt genom att analysera strukturer och processer med utgångspunkt i styrande riktlinjer samt genom att föreslå förändringar och effektiviseringar.

Verksamhetens fulla potential utnyttjas först då affärsprocessernas behov samspelar med verksamhet, teknik och regelverk. En annan viktig faktor är att kunna omhänderta de möjligheter som ny teknik kan erbjuda. Utväxlingen i form av effektivisering kommer när helheten fungerar i sitt sammanhang.

Generic Sweden AB består av en konsultverksamhet och en telekomverksamhet. Konsultverksamheten erbjuder högkvalitativa tjänster till bl a försvaret, aktörer inom samhällssäkerhet samt produktutvecklande företag inom energi, telekommunikation, transport/infrastruktur och medicinsk teknik. Telekomverksamheten är en specialiserad teleoperatör som driver ett eget nät för kritisk kommunikation. Tjänster och produkter erbjuds inom produktområdena Minicall och Messit.

Generic ger dig nya insikter och tillsammans skapar vi vägen framåt. Besök oss gärna på www.generic.se.

Hoppas du är beredd.

Visst kan tanken på en väpnad konflikt kännas avlägsen. Men du som känner till vad som händer runt om i världen vet det lika bra som vi: det finns aldrig några garantier för fred.

Skulle det värsta inträffa har du som fastighetsägare ett stort ansvar - att erbjuda välfungerande och säkra skyddsrum.

Lyckligtvis är det lätt att ta reda på om ditt skyddsrum är i fullgott skick. Det enda du behöver göra är att kontakta Skyddsprodukter AB för kostnadsfri rådgivning.

Vi hjälper dig även att tolka lagtexter, juridiska dokument och besiktningsprotokoll från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (fd Räddningsverket).

Som fastighetsägare ansvarar du för att skyddsrummet uppfyller rådande krav. Kontakta oss inför stambyte, renovering eller köp av fastighet!

Du når oss på 040-94 40 30 eller info@skyddsprodukter-sweden.se. Besök också gärna vår hemsida. Välkommen till oss!

www.skyddsprodukter-sweden.se

NYHETER

NYHETER I KORTHET

Lena Wallin
Skyddsrumsspecialist

FOTO: KRISTOFER KANDEHORN

SKÖTSEL

"Se över ditt skyddsrum"

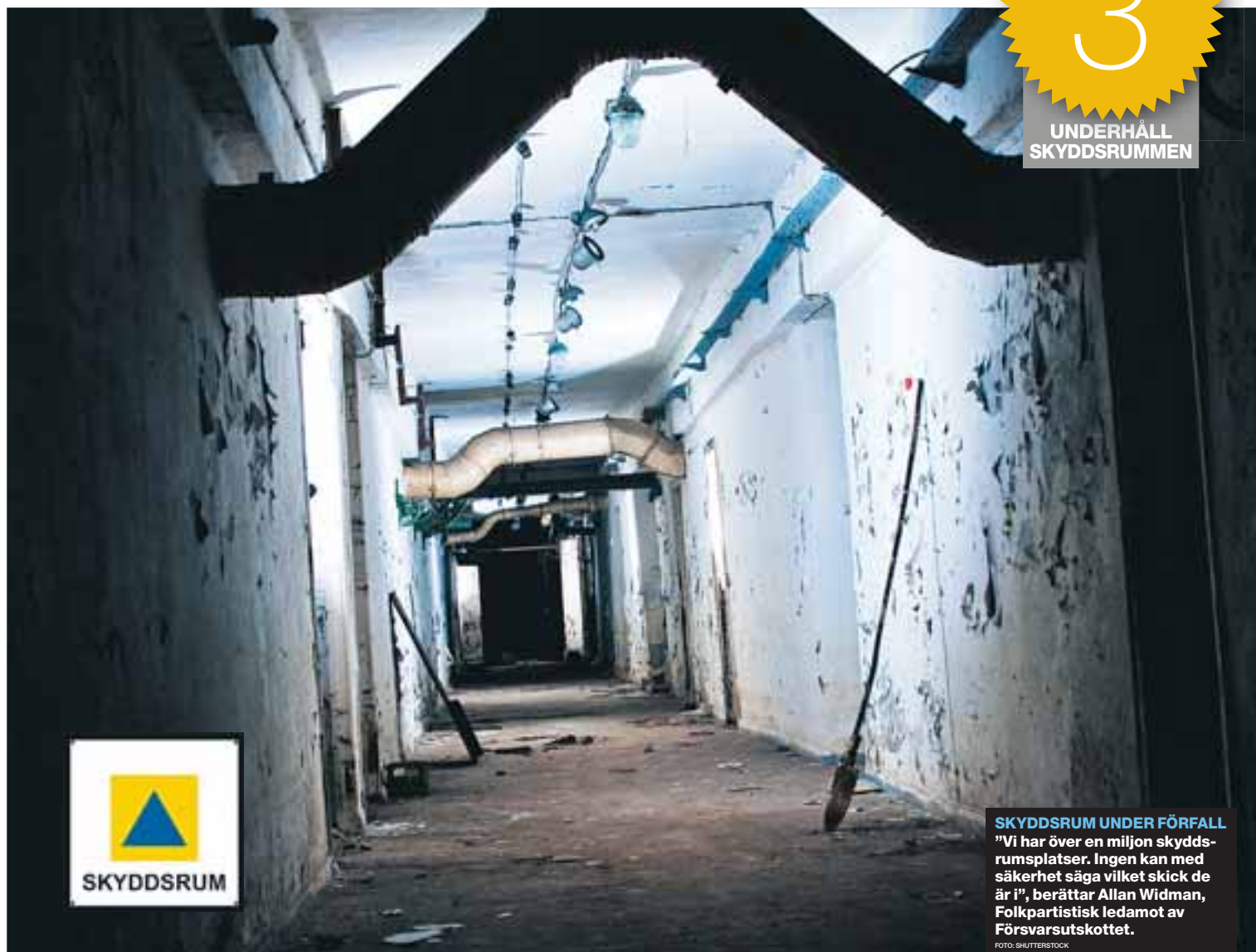
■ -Se över ditt skyddsrum, om du har ett. Och se det som en tillgång, säger **Lena Wallin**, skyddsrumsspecialist med mångårig erfarenhet från branschen.

Sverige har cirka 65 500 skyddsrum. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, genomför kontroller och äger rätten att använda sig av skyddsrummen vid behov, men det är fastighetsägarna som har ansvar för underhållet och som ska se till att de regler, som skyddsrummen omfattas av, följs.

-Det handlar om normal fastighetsskötsel och kunskap. Det räcker med att se över rummen en gång om året. Kolla att dörrar går att öppna och stänga, se efter så att fläkten snurrar, rensa golvbrunnen och kontrollera att alla packningar runt öppningar är tättslutande, tipsar Lena Wallin.

Skyddsrummen är gastäta för att stå emot gasläckage, och byggda av armerad betong för att vara stötvågssäkra. För att försäkra sig om att renoveringsarbete i skyddsrum följer gällande regler är det lämpligt att använda en certifierad entreprenör.

-Ska man genomföra stambyten eller installera bredband är det inte bara att borra. Skyddsrumsfunktionen måste garanteras. När det blir kontroll kan det stå fastighetsägaren dyrt. Använd gärna rummen, kom bara ihåg att göra det enligt reglerna.

TIPS

3

UNDERHÅLL
SKYDDSNUMMEN

SKYDDSNUM UNDER FÖRFALL
"Vi har över en miljon skyddsrumspplatser. Ingen kan med säkerhet säga vilket skick de är i", berättar Allan Widman, Folkpartistisk ledamot av Försvarsutskottet.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Svenska skyddsrum – snart ett minne blott?

FRÅGOR & SVAR

Allan Widman
Folkpartistisk ledamot av Försvarsutskottet

FOTO: PETER KNUTSSON

■ Hur står det egentligen till

med de svenska skyddsrummen?

-Vi har över en miljon skyddsrumspplatser. Ingen kan med säkerhet säga vilket skick de är i. Vissa kan vara i gott skick, men ibland kan nog underhållet vara eftersatt. Ibland nyttjas de till annat som kan komma i konflikt med användningen som skyddsrum.

■ Vad händer med skyddsrummen nu?

-Staten har skött tillsynen av skyddsrummen och sett till att de

kan fungera som skyddsrum. Nu minskar kontrollen, vilket på sikt kan leda till att fastighetsägare, antingen av glömska eller ekonomiska orsaker, inte vidmakthåller sina skyddsrum. Det är olyckligt med tanke på att skattebetalarna en gång bidragit den resurs för samhällssäkerhet som skyddsrummen utgör.

■ Vad önskar du skulle hända med skyddsrummen?

-Ingen försvarspolitik kan med säkerhet uttala sig om vilket behov

vi har av de här utrymmena om tio, tjugo eller femtio år. Jag vill att vi ska ta ett aktivt politiskt beslut om skyddsrummen, inte att de ska gå förlorade på grund av likgiltighet eller slarv. Skyddsrummen är en viktig del i arvet efter totalförsvaret. Ska arvet inte förskingras krävs det aktiva ställningstaganden grundade på en ordentlig utredning. Vilka skyddsrum ska vara kvar? Hur ska avvecklingen ske?

ANNELIE ABRAHAMSSON

redaktionen@mediaplanet.com

KUSTBEVAKNINGEN

KUSTBEVAKNINGEN I SKARPT LÄGE

Havsövervakning med fartyg och flyg är den svenska Kustbevakningens styrka. Att upptäcka mindre föremål på stora havsytor är deras specialitet. Den kompetensen ledde till att myndigheten deltog med flygövervakning i en intensiv piratjakt utanför Somalias kust förra året.

-Arbetet var stressigt men insatsgruppen var väldigt resultatintriktad och positiv. Den inställningen gjorde det otroligt roligt att jobba, säger Fredrik Lindblom, chef för övervaknings- och kontrollenheten på Kustbevakningens huvudkontor.

Under fyra månader förra året deltog Kustbevakningsflyget i Operation Atalanta, en EU-gemensam militär insats ledd av EUNAVFOR. Syftet var att stävja piratattacker mot FN-organet World Food Programmes livsmedelstransporter i Adenviken och utanför Somalias kust. Kustbevakningens grupp bestod av tretton personer som var på plats i olika omgångar. Deras arbete imponerade, berättar Fredrik Lindblom, som var ansvarig chef på plats under perioden.

- Vår insats ledde fram till att 32 moderskepp

och 56 attackbåtar upptäcktes i området. Det är ett resultat som hittills är svårslaget. Vi upplevde att vi gjorde verklig nytta och arbetet gav direkt effekt.

Ombord på de små båtarna fanns ofta unga pojkar, utlämnade på havet.

- De fick leva av det de kunde få upp ur havet och en del var mycket uttorkade när Kustbevakningen hittade dem. Ibland handlade vårt arbete om ren livräddning, säger Fredrik Lindblom.

Det finns i nuläget inga planer på nya insatser,

men han välkomnar fler samarbeten.

- Även om det finns en gräns mellan civil och militär verksamhet är samarbetet mycket givande och lärorikt för båda organisationerna.

Fredrik Lindblom
Chef för övervaknings- och kontrollenheten på Kustbevakningens huvudkontor.

PHENOX GROUP SKYDDAR SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET

Energiförsörjning, kommunikationssystem, transportsystem, med mera, måste vara skyddade från hot. Phenox Group hjälper myndigheter och större företag med att utveckla koncept för hur samhällsviktig infrastruktur och verksamhet ska bli säkrare.

Det kan till exempel handla om att skapa koncept för skydd mot kemiska, radiologiska, nukleära och explosiva ämnen (CRNE), samt skydd mot hemmagjorda bomber (IED). Phenox Group undersöker sårbarheten hos byggnader, teknik och system i verksamheten. Arbetsrutiner ses över och personalen får utbildning i att identifiera och omhänderta eventuella hot.

– Vi jobbar för att hitta säkerhetslösningar på flera plan, säger Thomas Bengtsson, VD i Phenox Group. Vårt arbete går ut på att minimera sårbarheten i samhället.

contact@phenoxgroup.com
www.phenoxgroup.com

Phenox Group AB
Kaserngatan 26
575 35 Eksjö Sweden

SKYDDSRUM

Stockholms ledande skyddsrumsspecialist

Kontakta oss på BLP när du ska renovera eller genomföra andra typer av förändringar i fastigheter där det finns skyddsrum!

BLP www.blpentreprenad.se

Open Arena Innovation Session ökar säkerheten i samhället

Under två dagar mottogs över 300 inlägg i Open Arena Innovation Session - ett virtuellt event för att utveckla nya idéer inom samhällssäkerhet.

Open Arena Innovation Session är ett initiativ från Lindholmen Science Park med syftet att utnyttja den kollektiva kraften och skapa nya kreativa idéer i samverkansmiljö. Under 48 timmar öppnades ett virtuellt forum där deltagare kunde lägga in idéer och kommentera andras förslag på temat "En tryggare och säkrare stad i en föränderlig värld".

Närmare 70 personer deltog i Open Arena Innovation Session och 40 nya projektidéer genererades under eventet. Över 270 kommentarer i forumet hjälpte till att vidareutveckla de idéer som uppkom. I den efterföljande urvalsprocessen valdes två idéer ut från sessionen för finansiering till förstudier inom Security Arena Lindholmen.

- Jag tycker att vi hade ett engagerat deltagande som resulterade i många intressanta idéer. Open Arena Innovation Session är ett mycket bra sätt att träffas gränslöst och utbyta tankar och idéer kring samhällssäkerhet, säger Leif Axelsson, programansvarig för Security Arena.

På uppdrag av Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap driver Lindholmen Science Park sedan 2006 den nationella samverkansmiljön Security Arena. Verksamheten genomförs i samverkan mellan Saab, Ericsson, Volvo, Chalmers tekniska högskola, Göteborgs universitet och ett stort antal andra områdeexperter och slutanvändare. Inom Security Arena kan parterna bedriva forskning, teknik- och metodutveckling som bidrar till att stärka och utveckla samhällets förmåga att förebygga och hantera olyckor och kriser.

Lindholmen Science Park

Geografiskt läge: Internationell Science Park i Göteborg

Antal företag: 275 företag

Antal personer: 9 000 anställda i företagen och 9 000 studerande.

Inriktning: Intelligent fordon och transportsystem, Mobilt Internet, Media

Verksamhet: Lindholmen Science Park driver samarbetsprojekt mellan näringsliv, högskola och samhälle. Under 2011 sker en kraftig utbyggnad av forsknings- och utvecklingsmiljöerna. På Security Arena drivs både nationella och internationella projekt med inriktning mot samhällssäkerhet. Det treåriga ramavtalet med MSB omfattar totalt minst 30 Mkr.

Ägare: Chalmers tekniska högskola, Ericsson, Göteborgs stad, Volvo Group, Volvo Cars, Trafikverket, TeliaSonera, Telenor, Saab AB, Göteborgs universitet, Business Region Göteborg samt ett antal mindre bolag.

INSPIRATION

Fråga: Vilken roll spelar svenska fartyg för säkerheten ute till havs?

Svar: Militära fartyg av svenskt stål används till allt från minröjning till piratjakt. Nyligen återvände HMS Carlskrona från Adenviken.

Tryggare till sjöss med svenskt stål

LEDARE TILL LEDARE

SÄKRA FARVATTEN

- Den viktigaste insatsen var nog att vi tryggade transporten av förnödenheter till de nödlidande i området, berättar **Håkan Nilsson**.

Under åtta månader i föl var han stationerad ombord på *HMS Carlskrona* som fartygschef och kontingentchef. Där ägnade sig han och den övriga besättningen åt att säkra farvatten i Adenviken utanför Afrikas östkust.

- Vi uppfyllde alla målsättningar, säger han. Kapningarna i området ökade inte under tiden vi var där och vi lyckades säkra handelsvägarna i området och se till att mattransporterna verkligen kom fram.

Rustades upp innan avfärd

HMS Carlskrona är inte byggd för att jaga pirater i Adenviken och hon hade legat för ankar i fyra år när det beslutades att hon skulle användas till uppdraget. Därför krävdes det en ordentlig översyn och en viss upprustning innan hon fick påbörja färden ner till Afrika.

- Grundkraven var att båten skulle vara tillräckligt stor för att ha god ut hållighet till sjöss, att den kunde vara beväpnad och att den hade bra senso-

rer, berättar Håkan Nilsson. HMS Carlskrona uppfyllde de kraven.

Ett par mindre ombyggnationer genomfördes på båten och bland annat blev de gamla ledningssystemen utbytta. Vissa funktioner var helt nödvändiga för att hon skulle kunna fungera på seglatsen. Exempelvis måste här finnas ett traumateam ombord med möjlighet både att operera och att bedriva intensivvård.

Specialutbildad personal

- Mestadels låg vi långt ute till havs men även inne vid kusten kunde det vara 400 mil till ett sjukhus. Att ha riktig sjukvård ombord var en absolut nödvändighet, berättar Håkan Nilsson. En annan nödvändighet var att vi hade en bordningsstyrka, med specialutbildad personal och en RHIB-båt. Det var på det sättet vi kunde samverka och interagera med fiskare och handelsfartyg i området. Större delen av tiden fanns det också en helikopter ombord vilket var en viktig resurs, inte minst när det skulle bedrivas spaning över stora avstånd. Men arbetet fungerade även sedan helikoptern lämnat båten.

HMS Carlskrona råkade aldrig ut för några allvarligare incidenter och Håkan Nilsson beskriver stationeringen i

PROFIL

Håkan Nilsson

Befattning:

Fartygschef HMS Carlskrona under Operation Atalanta, insatsen i Adenviken.

Ålder:

46.

Familj:

Gift, fyra tonårsbarn.

Bor:

Öland.

Senast lästa bok:

Smärtans hus av Jo Nesbø.

Adenviken som en lång räckta tisdagar. Varje dag var den andra lik och arbetsuppgifterna bestod antingen av att eskortera fartyg eller av att patrullera farvatten och spana efter pirater.

På det hela taget är Håkan Nilsson nöjd med den svenska insatsen och Carlskrona är bara ett exempel på ett svenskt skepp som skapar trygghet ute på haven. Andra exempel är de svenska ubåtarna som är bland de bästa i världen om man ser till mindre, icke-atomdrivna ubåtar.

- Vi har ett helt unikt framdrivningsmaskineri som inte kräver luft för att fungera, berättar Håkan Nilsson. Det gör att de svenska ubåtarna kan stanna under vattnet mycket längre än andra ubåtar. Dessutom är de tysta och våra svenska ubåtssjömän är både vältränade och kompetenta.

Stridsbåt 90 mot knarkhandel

Nyligen genomfördes ett samarbete där de stora atomdrivna ubåtarna i det amerikanska försvaret övade mot de svenska. Stridsbåt 90 är ytterligare ett exempel på ett svenskt fartyg som gör nytta internationellt.

Båten är liten och snabb och används bland annat i kampen mot knarkhandeln i Mexico. Andra betydelseful-

la skutor är de minröjare som under många år letat upp och bogserat bort minor i Östersjön. I sammanhanget bör kanske även Visbykorvetten nämnas.

Med sin unika design är den nästan osynlig på radar, vilket naturligtvis gör den väldigt användbar. Visbykorvetten har väckt ett stort internationellt intresse.

Viss uppgång för varvsnäringen

I mitten av 1900-talet blomstrade den svenska varvsindustrin, men på 60- och 70-talet drabbade varvsdöden och nu återstår inte mer än en bråkdel av verksamheten.

Till största delen är det just militärfartyg som byggs i dag. Henrik Nilsson tror sig dock se en viss uppgång för varvsnäringen.

- Framför allt ser vi att det blir fler och fler underhållsvarv, säger han. Den svenska sjöfartsnäringen har förstås en stor betydelse för att vi har en militär marin. Det är ju vårt behov av fria transportvägar till sjöss som på sätt och vis är grunden till att vi har ett marint försvar.

BENEDIKTA CAVALLIN

redaktionen@mediaplanet.com

Vi bygger båtar, för säkerhets skull!

SWEDE SHIP MARINE
www.swedeship.se • 0304-679 500

SVENSK NYTTA INTERNATIONELLT
1. Knarsmugglare i ubåt stoppas i Mexiko av ett svenskt fartyg, Stridsbåt 90.
2. Svensk ubåt.
3. Båt 1137.
4. Under åtta månader i fjol var Håkan Nilsson stationerad ombord på HMS Carlskrona som fartygschef och kontingentchef.

FOTO: DOCKSTAVARVET AB, KOCKLUMS AB

4

FARTYG

Fyra skepp som spelar roll för säkerhetspolitiken

HMS Carlskrona

→ HMS Carlskrona är ett långresefartyg som varit till havs i ett par decennier. Besättningen under uppdraget till Adenviken bestod av 90 ordinarie besättningsmän, samt bland annat tolkar och sjukvårdspersonal.

Patrullbåt IC 16 M

→ En utveckling av Stridsbåt 90 H som är framtagen för det gamla svenska invasionsförsvaret. Båten gör i dag insatser runt om i världen bland annat i jakten på knarksmugglare i Mexico och på pirater i Malaysia.

Svenska ubåten

→ De svenska ubåtarna är små och mycket manövrerbara vilket gör dem överlägsna i till exempel svenska kustvatten. De är utrustade med luftoberoende Stirlingmotorer som gör att de kan stanna under ytan i veckor i sträck.

Minröjaren

→ Minröjaren (kallas också Minjakten Koster) har använts i ett par decennier för att röja minor utefter kusterna runt Östersjön. Framför allt är det vid Estland, Lettland och Gotland som den har letat minor.

Fast Aluminum Craft

INSPIRATION

TIPS

4

TA TILL VARA
PÅ KUNSKAPEN

VI MÅSTE HA EN ÅTERVÄXT
"Om vi ska kunna få våra ungdomar intresserade av teknik och naturvetenskap måste vi börja tidigt", säger Anna Drevenstam, kommundirektör i Karlskoga.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Gammal spetskompetens möter framtiden i Karlskoga

■ **Fråga:** Vilka utmaningar står Sverige inför när det handlar om försvar och säkerhet?

■ **Svar:** "Framför allt måste vi se till att vi har en återväxt när det gäller de tekniska och naturvetenskapliga utbildningsgrenarna, eftersom de så starkt hänger ihop med försvar och säkerhet", säger Anna Drevenstam, kommundirektör i Karlskoga.

Anna Drevenstam
Kommundirektör i Karlskoga

Lars Lund
Vd på Möckelnföretagen

-Vi arbetar regionalt med den kunskap som finns här. Vår region har en lång tradition av materialtillverkning som gått till försvarsindustrin. Sedan Sovjetunionens fall ser hotbilden i världen annorlunda ut, men vår kunskap har vi kvar. Istället vill vi hitta nya sätt och nya marknader för att ta till-

vara på den kompetens som finns, säger han.

Enligt Triple Helix-modellen har man skapat Campus Alfred Nobel. Huvudman är Örebro universitet, men skolan ligger i Karlskoga. Här kan man utbilda sig inom olika specifika tekniska inriktningar och nyligen har Karlskoga fått

klartecken att starta en ny yrkeshögskoleutbildning. Den kommer att heta Explosivämnestekniker och startar hösten 2011. Nu hoppas kommundirektör Anna Drevenstam att folk ska söka utbildningen.

-Förutom att arbeta med sprängämnen när man bygger nya områden och vägar, så kan man jobba på andra sidan och använda sin kunskap om sprängämnen för att skydda medborgarna. I en värld med helt ny hotbild behövs den kompetensen, säger hon.

Arena för utveckling

Anna Drevenstam är stolt över att man äntligen fått till stånd Business & Science Arena i Karlskoga, som är en arena för näringslivsutveckling. Här ska innovativa idéer kunna växa sig starka och sugas upp och realiseras i stället för att hamna i skrivbordslådan. Dessutom kommer kommunen att profilera hela utbildningen, från förskola till högskola, mot teknik och naturvetenskap.

-Om vi ska kunna få våra ungdomar intresserade av teknik och naturvetenskap måste vi börja tidigt. Därför kommer teknik och naturvetenskap finnas med som en röd tråd genom hela utbildningen och inte bara som enstaka projekt. Vi är övertygade om att det kommer att vara bra för hela Sverige, inte bara för Karlskoga.

ANNELI ABRAHAMSSON
redaktionen@mediaplanet.com

SHOWCASE

FÖRSVAR & SÄKERHET

-Jag är stolt över att kunna säga att vi inom Karlskoga kommun har ett nära samarbete med både näringslivet och med akademien, där vi delar visionen för hela vårt samhälle. Det som är bra för invånaren är bra för både företagen och forskningen, det är en Triple Helix, säger **Anna Drevenstam**.

Triple Helix är en modell som man använder för att beskriva samspelet mellan politik och samhälle, forskning och näringsliv. Modellen bygger på ett aktivt deltagande och samspel mellan regionala aktörer inom områdena forskning, politik och näringsliv. Ett sådant regionalt samarbete finns i Värmland, och sträcker sig längs med sjön Möckeln, med Degerfors i syd och Karlskoga i norr.

"Vår kunskap har vi kvar"

Lars Lund är vd på Möckelnföretagen, en företagarorganisation som består av 260 företag.

FAKTA

Så här samverkar Karlskoga kommun, landstinget och Möckelnföretagen:

■ "... förmögenhet förfogas på följande sätt: kapitalet, af utredningsmännen realiseradt till äkta värdepapper, skall utgöra en fond, hvars ränta årligen utdelas som prisbelöning åt dem, som under det förlupne året hafva gjort mänskligheten bäst nytta."

■ **Citatet är hämtat** ur Alfred Nobels testamente och huvudkontoret för hans företag låg i just Karlskoga.

FRÅGOR & SVAR OM SÄKERHETSUTBILDNINGAR

1. Vad består din utbildning av?
2. Varför valde du den här utbildningen?

Andreas Berglin
Risk- och krishanteringsprogrammet, Mittuniversitetet Östersund

1. - Tyngdpunkten ligger på sociologi, läran om samhället och organisationer. Vi läser även ledarskap, kriskommunikation och miljövetenskap. Teorierna varvas med praktiska övningar i samhällsskydd och beredskap.
2. - Det här är ett nytt treårigt program som startade för två år sedan. Jag visste inte riktigt vad jag skulle bli men den här utbildningen väckte min nyfikenhet. Jag har ännu inte bestämt mig för vilken inriktning jag ska välja eftersom varje kurs leder till ett nytt tankespår. Men i framtiden tänker jag mig ett jobb som säkerhetschef eller säkerhetsanalytiker.

Verónica de Majo
Läser sista terminen av Mastersprogrammet Saris på Karlstad universitet

1. - Vi utgår från två huvudämnen, personsäkerhet och klimatrelaterade risker.
- Begrepp som hot, kris, sårbarhet och beredskap diskuteras. Det jag är mest nöjd med, är att vi har möjlighet att knyta samhällelig riskhantering till våra ursprungliga yrkesområden.
2. - Jag har alltid varit intresserad av samhällsfrågor, speciellt vad gäller internationell politik och diplomati. Efter slutet av det Kalla kriget och inte minst som följd av globaliseringen har nya frågor tagit sin plats inom den internationella agendan. Samhällsrisker har blivit transnationella.

Peter Hulander
Utbildar sig till säkerhetstekniker genom kvalificerad yrkesutbildning i Göteborg

1. - Den bygger på fyra grundstenar. Brandlarm, inbrottslarm, passersystem och videoövervakning. Vi lär oss om varje del och hur man kan systemintegrera dem. Dessutom får vi kunskap om entreprenadjuridik, besiktning och felsökning.
- Utbildningen är på två år och jag är klar nu i juni. Jag kan sedan söka jobb som säkerhetstekniker, projektledare eller besiktningsman.
2. - Jag pluggade på Chalmers i tre år men kände att det blev för teoretiskt och akademiskt. Jag vill ha ett mer rörligt arbete, inte så mycket stillasittande. Det här är mycket mer praktiskt.

Internationell kris- och konflikthantering, 180 hp

Grundutbildningsprogram vid Umeå universitet
Vt 2011

Krishantering och fredsbyggande, 60/120 hp

Masterprogram vid Umeå universitet
Vt 2011

Sista ansökningsdag 15 april 2011.
För information se www.pol.umu.se

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

KARLSTADS UNIVERSITET

I NÄRA SAMVERKAN MED SAMHÄLLET AKTÖRER

VI UTBILDAR FRAMTIDENS STRATEGER OCH
HANDLÄGGARE AV SÄKERHETSFRÅGOR.
VI UTVECKLAR WEBBASERADE STÖD FÖR
SAMHÄLLET RISKHANTERING.

Utbildningar och utvecklingsprojekt hos oss
bygger på vår breda forskning om samhälls-
säkerhet. Våra forskningsteman handlar om
individuella säkerhet och klimatrelaterade risker och
samhällets sätt att hantera dessa frågor. Vi arbetar
i nära samverkan med samhällets aktörer.

UTBILDNINGAR

Vi ger master- och magisterutbildning på distans
i Samhällelig Riskhantering (SARIS).

Bland våra fristående kurser hittar du:

- Äldres säkerhet och trygghet
- Våld i nära relationer
- Public Health in Emergencies
- Klimatförändringar och samhället
- Hantering av översvämningsrisker

Vi erbjuder också uppdragsutbildningar i
olycksutredningsmetodik (grundkurs och
avancerad) samt kring regional klimatanpassning.

KAU.SE/KLIMAT-OGH-SAKERHET
KAU.SE/FOLKHALSOVETENSKAP

Ska du bli civilingenjör och vill arbeta med riskhantering? Studera då det avslutande programmet i Riskhantering vid Lunds Tekniska Högskola!

LUNDS UNIVERSITET
Lunds Tekniska Högskola

Risk- och krishanteringsprogrammet – För säkerhets skull!

Efter studier på Risk- och krishanterings-
programmet är våra studenter eftertraktade
på arbetsmarknaden. Programmet är främst
samhälls- och beteendevetenskapligt, men ger
även kompetens inom kvalitetsteknik. På så
sätt ger utbildningen flera kvalifikationer som

arbetsgivare efterfrågar! För att öva färdigheter
och öka anställningsbarheten ingår både verk-
samsamhetsanknuten undervisning och praktik.
Är du i behov av rekrytering eller har möjlighet
att ta emot praktikanter, är du välkommen att
höra av dig.

Läs mer om utbildningen och våra samarbetsmöjligheter på: www.miun.se/riskochkris

Mittuniversitetet är en plats med mycket energi där
människor möts, inspireras och tänker nytt. Vi är en resurs
för omvärlden och kan tillsammans med dig som företagare
i näringslivet skapa nya möjligheter för utveckling och tillväxt.

Mittuniversitetet
MID SWEDEN UNIVERSITY

Upptäck dina möjligheter

NYHETER

Fråga: Hur ser framtidens terrorbekämpning ut?**Svar:** Utökade nationella och internationella samarbeten ska göra informationsinsamlingen effektivare.

Att göra det okända känt

FÖRÄNDRING

STOCKHOLM

Den 11 december förra året sprängdes två bomber i anslutning till Drottninggatan i Stockholm. Den ensamma gärningsmannen blev det enda offret i dådet som snabbt rubricerades som ett terroristbrott. Sverige hade fått sin första självmordsbombare.

Den svenska säkerhetspolisen stod oförberedda inför händelsen. De kände inte till gärningsmannen sedan tidigare. Några veckor efter dådet vid Drottninggatan greps fem män som planerat ett terrordåd mot Jyllandspostens redaktion i Köpenhamn efter samarbete mellan Sverige och Danmark.

- Känner vi till ett hot kan vi hantera det, det är det okända som är utmaningen, säger **Anders Danielsson**, generaldirektör på Säkerhetspolisen.

Synliggöra det okända

Vi sitter i ett sparsamt inrett konferensrum precis innanför receptionen på polishuset som tar upp ett helt kvarter framför Kronobergsparken på Kungsholmen i Stockholm. Säkerhetspolisen delar lokalerna med bland annat Rikspolisstyrelsen och Rikskriminalpolisen.

Säkerhetspolisen har i uppdrag av

regeringen att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet, att bekämpa terrorism och skydda den centrala statsledningen.

För att kunna uppfylla sitt uppdrag måste det okända göras synligt. Hot måste upptäckas i tid och brott förebyggas innan de orsakat förödande skador. En minst sagt delikat utmaning.

- Vi måste hela tiden utvecklas i vårt arbete. Hur ska vi kunna göra det okända känt? Det som hände vid Drottninggatan föranleder ju oss själva att fundera över om det hade kunnat förutses, säger Anders Danielsson.

- Sanningen är den att allt går att stoppa. Till vilka konsekvenser? Är vi beredda att inskränka våra fri- och rättigheter för att motverka terroristbrott? Ytterst är det ett politiskt beslut men jag vill inte medverka till ökade befogenheter för polisen eller mera övervakning. Jag tror inte att det är rätt väg att gå. Då har de som vill oss något ont lyckats. Då har de skakat om samhället.

Förespråkar kommunikation

Anders Danielsson förespråkar i stället samarbete och kommunikation. Terrorismens övergripande syfte är att sprida rädsla och därför har Säkerhetspolisen en viktig uppgift i att kommuni-

PROFIL**Anders Danielsson**

■ **Yrke:** Är sedan sommaren 2007 generaldirektör för den svenska Säkerhetspolisen.

■ **Ålder:** 57.

■ **Familj:** Fru, två barn och hund.

■ **Bor:** Veckopendlar mellan Malmö och Stockholm.

■ **Senast lästa bok:** Johan Theorins Nattfåk.

cera kunskap om hotbilder till allmänheten:

- Okunskap är det farligaste som finns. I den skapas konspirationsteorier och myter. Säkerhetspolisen måste vara den instans i samhället som är bäst på att informera allmänheten om hur terrorhot ser ut och inte låta rädslan och spekulationerna dra iväg. Vi måste fylla det tomrum som någon annan kommer att fylla, någon som inte sitter inne med den kunskap som vi har.

Samarbete

Världen förändras. Gränser suddas ut, marknader avregleras och verktygen för spionage och terrorism flyttas ut i cyberrymden. Säkerhetspolisen måste anpassa sig till denna nya verklighet.

Att fördjupa nationella och internationella samarbeten och bygga relationer i regioner utanför Europa är ett sätt.

- Det ger oss tillgång till tidig kunskap. Ju mer vi vet desto mer kan vi arbeta förebyggande. Eftersom allt är digitaliserat i dag och det går att bedriva spionage och underrättelseverksamhet den vägen är det vårt ansvar att bidra till minskad sårbarhet och ökat skydd för skyddsvärda mål.

Men cybervärlden är komplicerad

och oändlig. Att samordna samhällets resurser och kompetenser på det här området är avgörande, menar Anders Danielsson.

- Vår strategi är att täppa till hålen och reducera sårbarheten då hoten är svåra att upptäcka. I terrorfrågan tänker vi tvärtom. Det finns oerhört många tänkbara mål i ett samhälle. Det skulle bli väldigt kränkande för individen att säkra alla dessa platser.

Efter attentatet vid Drottninggatan samlade Säkerhetspolisen Samverkansrådet mot terrorism som består av 14 myndigheter som alla på något sätt arbetar mot terrorism. Till rådet hör ett antal arbetsgrupper, varav en är permanent - Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) - där den Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Forsvarets radioanstalt och Säkerhetspolisen tillsammans gör strategiska terrorhotbedömningar på kort och lång sikt.

- Syftet är att effektivisera samhällets samlade förmåga att förebygga och bekämpa terroristbrott. Vi sysslar bara med analys av det material som de olika myndigheterna samlat ihop på egen hand.

JAKOB KAAE

redaktionen@mediaplanet.com

Vem är vem?**Har du extra höga krav på säkerheten?****Speed Identity VisionAccess**

3D biometrisk ansiktsavläsning för miljöer med extra höga säkerhetskrav, t ex: kärnkraftverk, flygplatser, banker, datahallar, advokatbyråer, samt andra säkerhetsklassade verksamheter.

Garanterat säker identifikation med biometri

Biometrisk identitetskontroll är det enda alternativet som helt säkerställer personlig identifiering. Som en av världens ledande tillverkare och leverantör inom biometri och säkerhetssystem samarbetar vi med myndigheter, organisationer och företag över hela världen.

SPEED IDENTITY®

www.speed-identity.se

VIKTIGT MED KOMMUNIKATION
"Eftersom allt är digitaliserat idag och det går att bedriva spionage och underrättelseverksamhet den vägen är det vårt ansvar att bidra till minskad sårbarhet och ökat skydd för skyddsvärda mål", säger Anders Danielsson.
FOTO: MARC FEMENIA

5

SÄKERHETSPOLISENS
FEM VIKTIGASTE
FOKUSOMRÅDEN

Kontraspionage

1 Kontraspionage innebär att förebygga och bekämpa olaglig underrättelseverksamhet och spioneri riktat mot Sverige och svenska intressen utomlands samt mot utländska intressen i landet, inkluderat flyktspionage.

Kontraterrorism

2 Kontraterrorism handlar om att avslöja och bekämpa terrorverksamhet som riktar sig mot Sverige eller svenska intressen utomlands, terroristhandlingar som utförs i andra länder av svenska medborgare.

Författningsskydd

3 Författningsskydd innebär att förebygga och avslöja verksamhet som med våld, tvång eller hot försöker förändra Sveriges demokratiska statsskick.

Säkerhetsskydd

4 Säkerhetsskydd innebär rådgivning och tillsyn av myndigheter, företag och verksamheter som är viktiga för rikets säkerhet. En viktig del i det framtida arbetet är frågan om IT-säkerhet.

Personskydd

5 Personskydd handlar om att bevaka och trygga säkerheten för den centrala statsledningen, kungafamiljen och utländska beskickningsmedlemmar samt vid statsbesök.

Kunskapscentrum med fokus på terrorism

På Centrum för asymmetriska hot- och terrorismstudier (CATS) kan man det mesta om terrorism och terrorismbekämpning.

– Vi har ett brett spektrum av verksamheter. Utöver vetenskaplig, internationell forskning, gör vi studier på uppdrag av olika myndigheter, säger Magnus Ranstorp, forskningschef vid CATS.

CATS har funnits sedan 2003 och är en del av Försvarshögskolan. Uppdragsgivarna är många och CATS genomför bland annat studier för Regeringskansliet, Sida, Försvarsmakten och Sveriges Kommuner och Landsting. Verksamheten omfattar i huvudsak tre områden; underrättelseanalys, skydd av informationssamhället samt studier av terrorism.

– Vi har en stor kunskap kring terroristbekämpning, framför allt inom två strategiska områden, berättar Magnus Ranstorp. Det ena av dessa handlar om hur man bemöter extremism och det andra har fokus på massförstörelse- och CBRNE-hot.

Försvarshögskolan ger två halvfartskurser i ämnet och expertisen på CATS är också flitigt anlitade föredragshållare på universitet, myndigheter och tankesmedjor, bland annat. Utöver egna studier samlar man även den kunskap som finns internationellt kring ämnet terrorism och CATS ingår i ett globalt nätverk tillsammans med organisationer en lång rad länder. Magnus Ranstorp är till exempel med och utvärderar en dansk handlingsplan som omfattar allt från mentorskap i skolor till publika plattformar för debatt.

För mer information om Försvarshögskolan gå in på www.fhs.se

NYHETER

Att rädda så många som möjligt

■ **Fråga:** Katastrofmedicin blandas ibland ihop med krisberedskap, vad är skillnaden?

■ **Svar:** Katastrofmedicin handlar i första hand om hur man med begränsade resurser räddar så många som möjligt, säger Tore Vikström, professor i katastrofmedicin och traumatologi.

Katastrofmedicin är en vetenskap som har sitt ursprung i det man tidigare kallade krigskirurgi. Idag omfattar begreppet de sjukvårdsinsatser som görs vid stora olyckor eller andra allvarliga händelser där många människor blir drabbade.

– Det räcker inte med att vara kunnig inom sin egen medicinska disciplin i en sådan här situation,

Tore Vikström
Professor i katastrofmedicin och traumatologi

säger **Tore Vikström**. Man måste också veta hur man på bästa sätt ska använda sig av tillgängliga resurser och metoder, det vill säga, man måste behärska katastrofmedicinska principer. Här är beslutsfattande och prioritering centrala begrepp.

Vetenskaplig bearbetning

Katastrofmedicinskt centrum vid universitetssjukhuset i Linköping bedriver forskning kring detta ämne. Utifrån bland annat rapporter från katastrofer runt om i världen tar man fram metoder för utvärdering och analys av allvarliga händelser.

På detta sätt vill man möjliggöra en vetenskaplig bearbetning av materialet. Målsättningen är att få fram kunskap om hur man bäst nyttjar resurserna och hur insatser organiseras och leds i en katastrofsituation. Katastrofmedicin handlar inte bara om jordbävningar i fjärran länder, säger Tore Vikström. Det sker allvarliga händel-

ser i Sverige också och det är den vanliga sjukvården som belastas när det sker. Då gäller det att det finns en beredskap för det.

Del av vardagssjukvården

Katastrofmedicinsk beredskap betraktas i dag som en del av vardagssjukvården. Katastrofmedicin ska inte blandas ihop med krisberedskap. Krisberedskap är ett vidare begrepp där katastrofmedicin utgör en viktig del.

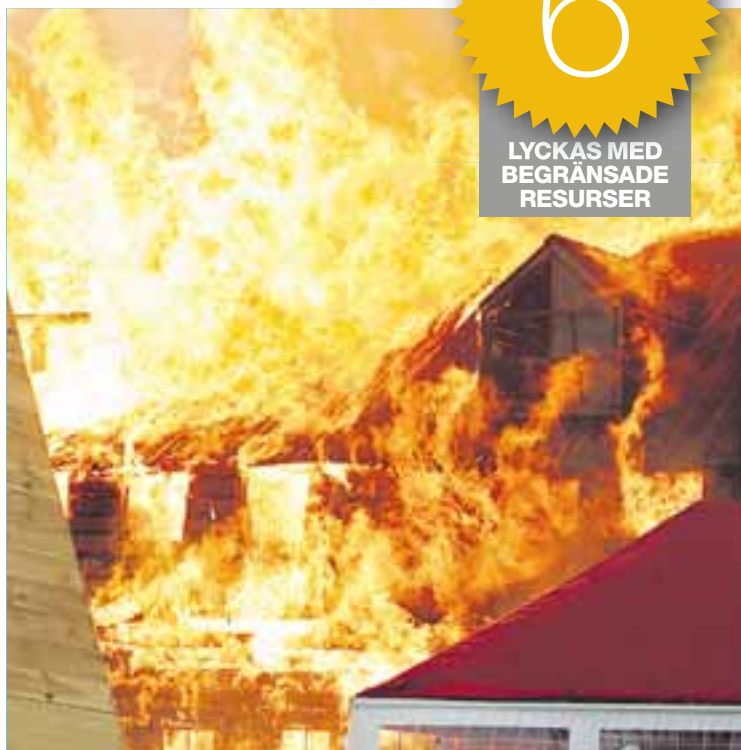
Vid en olycka finns oftast både polisen, räddningstjänsten och sjukvården på plats och ibland kan det råda viss förvirring kring var gränserna går mellan olika myndigheters ansvarsområden. Enligt **Anita Mohall**, beredskapsöverläkare vid landstinget i Östergötland är dock lagen glasklar på området.

– Det är alltid sjukvården som har det medicinska ansvaret för patienter, säger hon.

BENEDIKTA CAVALLIN
redaktionen@mediaplanet.com

TIPS

6

LYCKAS MED
BEGRÄNSADE
RESURSER

KRISITUATION. Katastrofmedicin handlar om hur man planerar och bedriver sjukvård i en krissituation då behovet är större än de resurser som finns till hands.

FOTO: SHUTTERSTOCK

FAKTA

Katastrofmedicin och traumatologi

■ **En medicinsk katastrof** är en allvarlig händelse där tillgängliga resurser är otillräckliga i förhållande till det omedelbara vårdbehovet och där belastningen är så hög att sjukvårdens kvalitets-

krav inte kan upprätthållas.

■ **Katastrofmedicin** handlar om hur man planerar och bedriver sjukvård i en sådan situation.

■ **Traumatologi** är läran om hanteringen av kroppsskador som uppkommit genom yttre våld.

Katastrofmedicinskt centrum Utbildningscentrum och kunskapsbank

Sjukvårdsledare

Forskning, utveckling och utbildning, det är de tre ben som Katastrofmedicinskt centrum bygger verksamheten på. Nyligen har man också tagit fram ett helt nytt simuleringsverktyg för katastrofinsatser som används i 30-tal länder.

Katastrofmedicinskt centrum (KMC) är en del av verksamheten på Universitetssjukhuset och ska fungera som en kunskapsbank inom traumatologi och katastrofmedicin. KMC bedriver även nationella och

internationella utbildningar tillsammans med Linköpings universitet har man tagit fram ett pedagogiskt simuleringsverktyg som ska kunna åskådliggöra en katastrof och hur behovet av insatser ser ut.

Verktyget har fått namnet Emergo Train System, ETS, och består av ett stort antal magnetfigurer, varav 400 är patient-symboler, som sätts upp på en whiteboardtavla.

– Här finns ambulanser, sjukvårdare,

och patienter med olika typer av skador och mycket mer, berättar Johan Hornwall. Med hjälp av dessa magnetsymboler kan man på ett enkelt sätt bygga upp en fikativ katastrofsituation.

Det går även att utvärdera om patienter överlevt beroende på om de fått rätt vård i rätt tid.

I dessa digitala tider är det lätt att fråga sig varför inte simuleringen gör i datorn. Vad är egentligen fördelarna med att använda magnetfigurer?

Johan Hornwall
Systemansvarig Emergo Train System®

– Hela händelseförloppet blir mycket mer interaktivt, svarar Johan Hornwall. På det här sättet ser alla i rummet vad det är som pågår och alla kan delta på ett helt annat sätt än om det bara ligger i datorn. Det hela blir också mer verklighetstroget.

För att få köpa simuleringsverktyget krävs det också att man går en instruktörsutbildning. Verktyget används numera i utbildningar i flera länder runt om i världen, bland annat Japan, Australien, Italien och Holland.

Sitter du på lärdomar från din bransch i andra länder? Det gör vi.

Trygghet handlar om kunskap. Kunskap om hur du bäst skyddar dig och din verksamhet, så att du minskar risken för att något ska hända.

Vi finns i hela världen, vilket betyder att vi har stor kunskap om säkerhetsfrågor från de flesta branscher i de flesta länder. Den kunskapen delar vi med oss till varandra, så att vi ständigt kan erbjuda våra kunder klokheter från världens alla hörn.

Vill du veta mer om vad vi lärt oss om just din bransch i övriga världen, är telefon 010-470 10 00 en bra början.

securitas.se

NYHETER

Hemvärnet stöttar samhället i krissituationer

TIPS

7

HJÄLP TILL
VID KRIS

■ **Fråga:** Vad är hemvärnets viktigaste uppgift?

■ **Svar:** "Att vi ger samhällsstöd i krissituationer, som vid översvämningar eller skogsbrand. Och då ställer hemvärnssoldaterna upp så gott som mangrant", berättar Matti Björk.

Nidbilden av hemvärnssoldater är gamla gubbar klädda i vadmalsstövlar, som står vid en brasa och grillar korv samtidigt som de vaktar ett förråd. Den bilden stämmer inte in på Hemvärnet anno 2011.

- Visserligen har vi bevakningsuppdrag ibland, men vår organisation har en helt annan profil nu än den haft tidigare, säger **Matti Björk**, informationschef på Rikshemvärnsavdelningen.

En del av försvarsmakten

Hemvärnet är en del av försvarsmakten. Sedan förändringen av det svenska försvaret, där bland annat den allmänna värnplikten tagits bort, har Hemvärnets roll förändrats.

- Vi har fått andra, skarpere uppgifter och vi har blivit en väsentligare del av de nationella skyddsstyrkorna. Vi har den kortaste beredskapstiden i landet och ska kunna vara först på plats med delar av ett förband på plats timmar efter en händelse, och ett dygn senare ska vi ha ett helt förband på plats.

26000 timmar stöd

Ofta är det fråga om samhällsstöd. Hemvärnet är med i eftersök och skallgångskedjor om någon saknas och de finns med och bygger

FOTO: FÖRSVARMAKTEN

"Vi har fått andra, skarpere uppgifter och vi har blivit en väsentligare del av de nationella skyddsstyrkorna."

Matti Björk
Informationschef, Rikshemvärnsavdelningen

sandsäcksvallar vid översvämning eller hjälper till med elförsörjning om den skulle gå vid oväder. I fjol ägnade Hemvärnet 26000 timmar åt stöd till samhället. Det var nästan en halvering mot hur det brukar se ut.

- Vi har fordon som kan ta sig fram oavsett väglag. Vid snökaos kan vi använda bandvagnar och

har möjlighet att bistå räddningstjänsten vid akuta insatser. Och om det behövs har vi både manskap och spadar för att skotta undan snö, berättar Matti Björk.

Rappa killar och tjejer

Förr, när vi hade ett invasionsförsvaret, var alla vuxna män upp till 47 år, krigsplacerade. Därefter var det

FAKTA

Tänk på det här om du vill gå med i Hemvärnet:

■ **Du ska vara** svensk medborgare och ha fyllt 18 år.

■ **Ha grundläggande** militär utbildning. Om man inte har det kan man antingen söka till GMU (Grundläggande Militär Utbildning) eller söka sig till andra specialiteter inom Hemvärnet, till exempel Lottakåren, Bilkåristerna och liknande. Det finns alltid behov av människor som kan köra olika typer av fordon eller laga mat.

■ **Vara av god** vandel. Vid rekrytering kollar Försvarsmakten med Säkerhetspolisen och polisen så att man inte finns med

i belastningsregistren. Socialtjänsten finns också med på checklistan. Kontroller görs sedan med jämna mellanrum.

■ **Det är bra att** vara i hyfsat god kondition. Vanlig löpträning eller några pass i veckan på motionscykel räcker.

■ **Ring till** Försvarsmakten eller till Hemvärnet direkt och ställ dina frågor eller anmäl ditt intresse. Du kan också gå in på hemsidorna; www.hemvarnet.se eller www.forsvarsmakten.se. Och vänta inte. Många kommer inte längre än till tanken att de skulle vilja gå med. Så dröj inte, tipsar Matti Björk på Rikshemvärnsavdelningen.

fritt fram att gå med i Hemvärnet. Det gjorde att många av medlemmarna var äldre män. I dag består Hemvärnet av relativt rappa tjejer och killar, som befinner sig strax under trettiostrecket. Och i takt med att försvaret ändras, förändras Hemvärnet.

Värnplikten ligger på is sedan årsskiftet, istället har Försvarsmakten startat en grundläggande militär utbildning, GMU. De tre första månaderna ser likadana ut för alla som går utbildningen, därefter kan man välja att gå vidare till Hemvärnet eller fortsätta inom försvaret på något av de kvarvarande regementena.

- I år finns 575 utbildningsplatser med predestination Hemvärnet. Den siffran tror och hoppas vi ska öka inför nästa år.

Två tydliga typer

Vid de undersökningar som görs kan man utkristallisera två tydliga typer som söker sig till Hemvärnet. Den som söker spänning, och inte spänning som i militärt överintresserad, utan annan spänning. Att få komma ut i naturen och uppleva något annat. Den andra typen är den som drivs av att hjälpa till på olika sätt, som vill göra något viktigt.

Arbetet är frivilligt och ingen lön betalas ut. Istället får de en viss ersättning enligt hemvärnsavtalet.

- Trots det brukar det inte vara några problem att få ihop folk. Under min tid här på avdelningen har det faktiskt inte hänt en enda gång, avslutar Matti Björk.

ANNELI ABRAHAMSSON

redaktionen@mediaplanet.com

Ingeborg Widerberg
Snart klar med utbildningen till örlogskapten

FOTO: SJÖVÄRNSKÅREN

MARINEN

Sjövärnskåren gör nytta för marinen

Sjövärnskårens sommarläger lockar många ungdomar till försvaret.

- Tack vare sjövärnskåren har jag satsat på att jobba inom marinen, säger **Ingeborg Widerberg** som snart är klar med utbildningen till örlogskapten.

Som sextonåring var Ingeborg på sitt första sommarläger hos sjövärnskåren. Under två och en halv vecka fick hon lära sig segling, sjövätt, navigering och sjömannaskap, bland annat.

- Det var kanske inget läger där man ligger i hängmattan och läser böcker, men det gav väldigt mycket annat, berättar hon. Framför allt var det en enorm sammanhållning och kamrärskänsla i gruppen. Man mognar verkligen under de där veckorna.

Ingeborg fick blodad tand. Tre sommarläger senare gjorde hon värnplikten och i dag läser hon en vidareutbildning till Örlogskapten. Framför allt tjejer inom marinen har ofta gått vägen via sjövärnskåren.

- Sjövärnskåren blir lite som en mjukstart och när man sedan gör lumpen har man redan kompisar och man känner till miljön, berättar Ingeborg.

Sjövärnskåren finns på 18 olika platser i landet. Utöver utbildningar utför man diverse uppdrag åt marinen, så som isbrytning, målbogsering, med mera.

BENEDIKTA CAVALLIN

redaktionen@mediaplanet.com

Sjövärnskåren,
en Marin frivilligorganisation.

Rekrytering, Utbildning

Ungdomar ges kunskap i vad som krävs för en framtid i marin verksamhet - militär eller civil.

Båtschefer till Hemvärnet

krav: utbildad BåtC inom Amf
framtid: placering på 90H i Hemvärn m Marina uppgifter

www.sjovarnskaren.se

SÄKERHETSGYMNASIETS
JOBBGARANTI
SÄKERT VAL SÄKERT JOBB

**Yrkesutbildning med
jobbgaranti.**

**Behörighet som väktare,
skyddsvakt och
flygplatskontrollant!**

• En särskild variant av el- och energiprogrammet med inriktning bevakning och säkerhet.

• Du studerar elämnena, larm- och övervakningssystem samt bevakning och säkerhet. Under utbildningen ställs du inför verkliga situationer och löser riktiga problem.

• Utbildningen utformas i samverkan med säkerhetsföretagen.

Återkommande praktikveckor ger dig goda möjligheter att lära känna branschen.

Läs mer på www.sakerhetsgymnasiet.se

Säkerhetsgymnasiet

Hennes skyddsrum är ditt ansvar.

Visst kan tanken på en väpnad konflikt kännas avlägsen. Men du som känner till vad som händer runt om i världen vet det lika bra som vi: det finns aldrig några garantier för fred. Skulle det värsta inträffa har du som fastighetsägare ett stort ansvar - att erbjuda välfungerande och säkra skyddsrum.

Lyckligtvis är det lätt att ta reda på om ditt skyddsrum är i fullgott skick. Det enda du behöver göra är att kontakta Skyddsprodukter AB för kostnadsfri rådgivning.

Vi hjälper dig även att tolka lagtexter, juridiska dokument och besiktningssprotokoll från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (fd Räddningsverket). Som fastighetsägare ansvarar du för att skyddsrummet uppfyller rådande krav. Kontakta oss inför stambyte, renovering eller köp av fastighet!

Du når oss på 040-94 40 30 eller info@skyddsprodukter.sweden.se. Besök också gärna vår hemsida. Välkommen till oss!

www.skyddsprodukter-sweden.se

**skydds
PRODUKTER**

NYHETER

NYHETER I KORTHET

Tomas Olovsson
Universitetslektor
på Chalmers

VIRUS

Riktade datavirus nytt vapen

Specialskrivna virus som slår mot enskilda länder eller verksamheter är ett billigt och effektivt vapen jämfört med traditionell krigföring. Stuxnet är ett exempel på just ett sådant virus.

Man har hittat Stuxnet på många håll i processkontrollindustrin, berättar **Tomas Olovsson**, universitetslektor på Chalmers. Viruset är konstruerat så att det påverkar vissa utvalda processkontrollsystem genom att kortvarigt ändra varvtalet på de motorer de kontrollerar.

Det märkliga med Stuxnet är att i de allra flesta fall gör viruset ingen skada. Det sprider sig, men det är inte designat för att vakna till liv, utom på ett ställe. Stuxnet tycks nämligen vara skrivet som ett specialutformat vapen mot vissa speciella anläggningar och sannolikt då mot urananrikningsanläggningar i Iran. Vem som skapat Stuxnet vet man inte, och i Iran förnekar man att viruset gjort någon skada, eftersom datorerna som styr processen inte ska ha varit uppkopplade till internet.

Klart är i alla fall att Stuxnetviruset är ett exempel på en mycket avancerad krigsföring som vi troligtvis kommer att få se mer av i framtiden, säger Tomas Olovsson.

BENEDIKTA CAVALLIN

redaktionen@mediaplanet.com

TIPS

8

RIKETS
SÄKERHET

ÖKAT FOKUS
"I den försvarspolitiska diskussionen blev det ett ökat fokus på den nationella dimensionen; vilken sorts försvar behöver vi för att försvara Sverige?", säger Lars Ekeman.

FOTO: ULF PALM

Rikskonferens driver försvarsdebatten

FRÅGOR & SVAR

Lars Ekeman
General-
sekreterare Folk
och Försvar

FOTO: ULF PALM

SÄLEN

16-18 januari diskuterade politiska, militära och civila ledare försvars- och säkerhetspolitik på Folk och Försvars årliga Rikskonferens i Sälen.

Vad är syftet med Rikskonferensen?

Att genom en offentlig diskussion lyfta fram frågor om försvars- och säkerhetspolitik, utveckla frågeställningar kring fred, frihet, demokrati och rikets säkerhet och föra debatten framåt.

Vilka var de viktigaste frågorna i år?

Två viktiga frågeställningar handlade om inre hot, informationssäkerhet och cyberattacker å ena sidan, extremism och terrorhot å den andra. Diskussionen belyste att cyberattacker kan utgöra

ett hot för de flesta av samhällets funktioner - tekniska styrsystem, företagskommunikation, industri, tunnelbana, flygplatser, försäkringskassans utbetalningar, elsystem, banksystem. Angående terrorhot från extremister diskuteras andra lösningar än ökad säkerhet, såsom att tidigt fånga upp individer som riskerar att drivas in i extrema grupper. En tredje viktig fråga vi tog upp är var vi befinner oss när det gäller fred och frihet i Europa med utgångspunkt i Natos nya strategiska koncept. En fjärde handlade om försvarspolitik och Försvarsmaktens utveckling.

Vad kom ut av diskussionerna?

Störst genombrott tycker jag att det blev kring frågan om informationssäkerhet. Den debatten gav en insikt i vari sårbarheten och hoten kan bestå och hur komplicerat det kan vara att hantera denna fråga ledningsmässigt.

I den försvarspolitiska diskussionen blev det ett ökat fokus på den nationella dimensionen; vilken sorts försvar behöver vi för att försvara Sverige?

EVA GUSTIN

redaktionen@mediaplanet.com

Developing your capacity

J-INTERNATIONAL

Din resurs för konsultation och utveckling inom

- Riskhantering
- Säkerhetslösningar
- Kapacitetsutveckling
- Utbildning

Möjliggör projektgenomföranden bland annat för svenska myndigheter, internationella organisationer och företag både inom och utanför Sveriges gränser

Slå en signal så tar vi ett inledande samtal kring ditt projekt.

J-International | Stockholm | Sweden |
Tel +46 76 789 22 11

Stödets innehåll är utformat med hänsyn till de förändrade livsvillkor som kan komma att möta soldatens familjemedlemmar, släktingar & nära vänner i samband med en utlandstjänstgöring.

Läs mer om vårt
arbete på vår nya
hemsida:

www.soldathem.org

Vi utbildar
framtidens polis
för ett tryggare
samhälle.

Polishögskolan

www.polishogskolan.se

PROFESSIONELL INSIKT

Är det verkligen bara återhämtningsförmåga vi skall fokusera på? Nej, vi måste ha förmåga att även under realiserade hot mot vårt öppna samhälle från våldsbejakande radikala grupper och organiserad grov brottslighet, klara våra respektive myndigheters uppdrag för att **skydda våra demokratiska värden och våra medborgare.**

Vi måste skydda våra värden

Fortifikationsverket har i 375 år arbetat med skyddsteknik och säkerhet för byggnader. Vi har alltså en lång historia inom detta område. När jag tillsammans med uppdragsgivare från civila samhället diskuterar hotbilder för att söka olika former av skyddslösningar, kommer ofta kommentarer av typen: "Man kan inte säga något om hotbilden. Den är flyktig."

I arbetet med skyddslösningar till en byggnad känns det lite tunt att gå upp till beslutsfattaren och berätta att alla kalkyler baseras på en flyktig hotbild. Ingen ansvarstagande beslutsfattare lär ta några som helst investeringsbeslut på sådana grunder. Byggnader och investeringar är långsiktiga. I alla fall långt från flyktiga.

Skydd av fysiska byggnader

Fortifikationsverket har en modell som heter Skydds- och Sårbarhetsanalys. Modellen är uppbyggd enligt värden-hotbild-skydd-hotskvarier-riskanalyser-åtgärder. Arbetssättet skiljer sig inte så mycket från MSB:s Risk och sårbarhetsanalys. Däremot är den närmast helt inriktad på skydd av fysiska byggnader. Det är ju där Fortifikationsverkets uppdrag ligger.

Relativt snart när man arbetar med riskanalyser märker man hur stor påverkan sannolikhetsbedömningar får. Här finns ett "före" och ett "efter". Före och efter Madrid. Före och efter 9-11. Vad jag vill

komma till är att en vid riskanalystillfället ytterst osannolik händelse med i sig katastrofala följder ändå ofta hamnar bland icke-prioriterade risker. Problemet är dock att vi här hemma i Sverige givetvis inte kan kontrollera händelser ute i världen som kan eskalera till skärpt hotbild.

Medvetna beslut

Om man förutom att räkna risk som en funktion av sannolikhet för att någon vill och att någon lyckas samt konsekvensen av detta, dessutom alltid tar specialfallet att sannolikheten för att någon vill är 100 procent, oavsett om det händer var 100:e år eller varje år, så länge som scenariot överhuvudtaget finns med, kommer i stället förmågan hos till exempel en våldsverkande organisation dimensionera kravbilden av skyddet.

Då får beslutsfattare åtminstone chansen att ta medvetna beslut om en tillräckligt hög lägstanivå på skyddet. Eftersom förmågan hos en våldsverkande organisation åtminstone inte kan sägas vara flyktig, får man en större resistens mot flyktiga hotbilder.

I dag pratas det mycket om resiliens. Bland annat inom arbetet med den nationella strategin för skydd av samhällsviktig verksamhet. Själv föredrar jag ordet återhämtningsförmåga. Jordbävningen utanför Chile i februari förra året jämfört med den i Haiti visar på stora skillnader i återhämtningsförmåga. Men är det verkligen bara återhämtningsförmåga

SAMHÄLLSSKYDD

"Reservkraft och 24/7-bemannning till trots, om någon vill illa så måste vi kunna skydda våra samhällsfunktioner mot mer än att bara elektriciteten försvinner."

Anders Parmér

Affärsutvecklare på avdelningen Centrum för Skyddsteknik på myndigheten Fortifikationsverket. Har mitt kontor på Karlberg i Solna. Mitt uppdrag är att stödja hela samhället inom skyddsteknik genom att finna militära och civila synergieffekter. Upprätthåller dessutom myndighetens kompetens inom specialistområdet elektromagnetiska hot som en liten men ändå viktig del av mitt arbete. Jag är civilingenjör inom Teknisk fysik och Elektroteknik. Har ej bakgrund som yrkesofficerare, utan från telekom- och försvarsindustrin.

FOTO: HAMMUS PARMÉR

vi skall fokusera på? Om nu hoten sägs var flyktiga, om det mot alla odds skulle hända något och om vi mest verkar fokusera på återhämtningsförmågan. Har vi då således helt slutat prata om skyddsförmåga?

Jag drar paralleller från den tid då det fanns politiska grupperingar i samhället som förespråkade gerillaförsvar medan de mer etablerade krafterna bemötte argumenten med att man ville stoppa fienden vid gränsen.

Måste kunna skydda oss

Att i dag fokusera på resiliens och inte på ett strukturerat sätt med kraft bemöta asymmetriska och antagonistiska hot samt grova kriminella organisationer närmast krigsliknande metoder med tillräcklig skyddsförmåga känns inte riktigt tillfredställande. Reservkraft och 24/7-bemannning till trots, om någon vill illa så måste vi kunna skydda våra samhällsfunktioner mot mer än att bara elektriciteten försvinner.

Jag menar att vi inom det skyddstekniska området måste ha förmåga att, även under realiserade hot mot vårt öppna samhälle från våldsverkande organisationer, klara våra respektive myndigheters uppdrag för att skydda våra demokratiska värden och våra medborgare.

Fortifikationsverket har för avsikt att fullt ut följa vårt regeringsuppdrag och fortsätta att stödja hela samhället inom fysisk skyddsteknik och säkerhet för byggnader.

FAKTA

Fortifikationsverket

■ **Fortifikationsverket** är specialister inom fortifikation och har anor från 1600-talet. Ordet fortifikation kommer av latinets "fortificare" som betyder "göra starkt" eller "befästa". Den nuvarande organisationen Fortifikationsverket bildades 1994 och lyder under regeringen och den största uppdragsgivaren är Försvarsmakten. **Stefan Attefall** (kd), civil- och bostadsminister, är ansvarig minister.

Fortifikationsverket äger:

- **380 000** hektar mark, varav 100 000 hektar skog
- **7 600** byggnader, varav 300 statliga byggnadsminnen
- **6 100** försvarsanläggningar
- **11** flygfält
- **350** mil väg
- **Det gör** Fortifikationsverket till Sveriges största fastighetsägare.
- **Den långa** erfarenhet och unika kompetens inom skydd och säkerhet bidrog till att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, under 2008 gav Fortifikationsverket uppdraget att vara en del av Sveriges krishantering när det gäller skydd av landets infrastruktur.
- **Fortifikationsverkets** vision är: En säker värld för en säkrare värld.

SÄKERHETSGALAN

PÅ BERNS SALONGER I STOCKHOLM DEN 30 MARS 2011

6 högaktuella föreläsningar om säkerhet

- Leif GW Persson om brottsutvecklingen i Sverige
- Magnus Ranstorp om terrorhot 2011
- Lasse Wierup om gäng, gängkriminalitet och maffia
- Per Hellqvist om IT-säkerhet i sociala medier
- Brian Isdale om personskydd i Storbritannien
- Joakim Boström om Darwin och asymmetriskt skydd

Aktuell
SäkerhetFÖRETAGS
UNIVERSITETETTelefon: 08-600 62 00
E-post: konferens@foretagsuniversitetet.seSe hela programmet på www.sakerhetsgalan.se

Mycket förändrades då Sovjetunionen upplöstes och det kalla krigets fastlåsta styrkepositioner försvann. Det övergripande hotet från ett tredje världskrig ersattes istället av en mångfacetterad hotbild där det ”vidgade säkerhetshotet” blev ett erkänt begrepp. Introduktionen av denna syn på säkerhet har samtidigt inneburit att den traditionella uppfattningen om hur säkerhetspolitisk har kommit att ifrågasättas.

ALLA HOT ÄR INTE SÄKERHETSPOLITIK

För att kunna diskutera den här frågan kan det vara på plats att utgå från den traditionella definitionen av säkerhetspolitik och som beskrivs av Nils Andrén i boken *Säkerhetspolitik – analyser och tillämpningar* (2002). Enligt Andrén fick begreppet säkerhetspolitik en fast fot i den politiska vokabulären i mitten på 1960-talet och var då främst knutet till den militära hotbilden och traditionella militära motmedel. Andrén väljer ändå en ganska öppen definition när han skriver att säkerhetspolitiken omfattar ”en stats aktiviteter i syfte att kunna förverkliga sina mål också i situationer där den ställs inför hot”. Enligt Andrén betyder detta att säkerhetspolitikens uppgift är att bevara möjligheten för en stat att ”förverkliga sina mål inför hot från andra aktörer i det internationella systemet”. Han fortsätter med att göra ett förtydligande. ”Sådana hot måste komma från andra stater eller sammanslutningar av stater”. Denna definition betyder att det enbart är hot eller påtryckningar från andra stater som ligger inom säkerhetspolitikens revir.

Under 1990-talet introducerades ett vidgat säkerhetsbegrepp, inte minst under inflytande av den så kallade ”Köpenhamnsskolan” under ledning av Barry Buzan och Ole Waever. De argumenterade att säkerhet måste diskuteras med ett betydligt bredare perspektiv än enbart det militära. Genom en uppdelning i fem sektorer, politik, militär, social, ekonomi och miljö menade de att hotet mot människors säkerhet kan ha många skilda orsaker. Vid sidan om denna ”horisontella” indelning gjorde de också en ”vertikal” genom att hävda att säkerhet också måste ses ur ett internationellt, regionalt, nationellt och individuellt perspektiv. Buzan och Waevers forskning har haft stor betydelse för att öka vår insikt om komplexiteten då säkerhet skapas eller hotas.

I DE TEXTER SOM dessa forskare publicerade användes inte begreppet säkerhetspolitik, utan säkerhet. Under inflytande av den debatt som uppstod som en följd av den säkerhetspolitiska utvecklingen och introduktionen av en ny syn på säkerhet uppstod en osäkerhet om relationen mellan det vidgade säkerhetsbegreppet och den syn på säkerhetspolitik som traditionellt varit gällande i Sverige och som beskrivits av Nils Andrén. För att skapa ökad klarhet gjordes ett försök i försvarspropositionen 1998/99:74 *Förändrad omvärld – omdanat försvar* där följande ställningstagande presenterades:

Samtidigt som säkerhetsbegreppet vidgas är det inte rimligt eller hanterligt att anse att allt som kan påverka landets och medborgarnas situation har säkerhetspolitisk relevans. Säkerhetspolitiken bör enligt regeringens mening avse sådana hot mot säkerheten som kan innebära snabba och allvarliga försämringar av samhällets normala funktioner. Det innebär att hoten måste ha viss dignitet (dvs. avse samhället eller många människor snarare än enskilda verksamheter eller individer).

Sådana hot har ofta även försvarspolitisk relevans genom att totalförsvarsresurser i större eller mindre utsträckning kan användas för att hantera dem, om de skulle inträffa.

I DENNA TEXT FÖRSÖKTE den dåvarande regeringen dra en gräns mellan en allmän syn på säkerhet och säkerhetspolitikens roll. I propositionen påpekas vikten av att även andra hot än de som traditionellt har betecknats som säkerhetspolitiska, måste tas på ett allt större allvar. Men att det samtidigt är viktigt att inte beteckna dessa hot som säkerhetspolitiska.

Detta försök att skapa en rågång mellan begreppen ”säkerhet” och ”säkerhetspolitik” fick dock inget riktigt genomslag. Undan för undan suddades skillnaden mellan dessa båda begrepp ut. I försvarsberedningens rapporter 2006 och 2007 är ordet säkerhetspolitik helt borttaget. Istället används enbart ordet säkerhet. Mot bakgrund av de hot som lyfts fram i beredningens rapporter är denna utveckling helt naturlig. Det är inte längre stater som upplevs som det stora hotet utan andra aktörer och utmaningar. Försvarsberedningen föreslår även ett mål för svensk säkerhet:

- att värna befolkningens liv och hälsa,
- att värna samhällets funktionalitet,
- att värna vår förmåga att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

DET SOM HOTAR NÅGOT av ovanstående mål är säkerhetshot. Med denna definition hotas vår säkerhet även av miljöförstöring och klimatförändringar.

Denna skrivning ligger långt från det som definieras som säkerhetspolitik både i försvarspropositionen 1998/99:74 och av Nils Andrén. Det är därför naturligt att ordet säkerhetspolitik inte används eftersom en betydligt bredare hotbild har introducerats.

Mer problematiskt blir det i regeringens senaste försvarsproposition 2008/09:140, Ett försvar i användning, där ordet säkerhetspolitik på nytt återkommer, men nu utan någon åtskillnad från ordet säkerhet. Under rubriken ”Säkerhetspolitisk inriktning” presenteras samma säkerhetsmål som tidigare använts av försvarsberedningen:

- Regeringens bedömning: Målen för vår säkerhet är:
- att värna befolkningens liv och hälsa,
 - att värna samhällets funktionalitet och
 - att värna vår förmåga att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättsäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

Säkerhet är därmed ett vidare begrepp än skydd av det egna fysiska territoriet. Sveriges säkerhetspolitik syftar ytterst till att garantera landets politiska oberoende och självständighet. Hävdandet av vårt lands suveränitet är

en förutsättning för att Sverige ska kunna uppnå målen för vår säkerhet.

Den stora skillnaden mellan försvarsberedningens text och försvarspropositionen är att regeringen inte nämner miljöförstöring och klimatförändringar som säkerhetshot. Lite längre fram i propositionen blir ändå samstämmigheten med försvarsberedningen tydligare.

Regeringen delar Försvarsberedningens bedömning att utmaningar och hot mot målen för vår säkerhet är föränderliga, gränslösa och komplexa. Vissa är svåra att förutse och kan uppstå plötsligt, medan andra är mer långsiktiga och växer fram successivt.

ÄVEN MILJÖFÖRSTÖRING OCH klimatförändringar kan tolkas in i denna skrivning. Den skillnad mellan ”säkerhet” och ”säkerhetspolitik” som definierades i slutet på 1990-talet är därmed helt utsuddad. Begreppen blandas med varandra som utbytbara synonymer utan någon förklaring till deras inbördes relation.

Har det här då någon betydelse? Vad vi kunnat iakttä är att frånvaron av militära hot har skapat en förflyttning av säkerhetspolitiken från ett fokus på ”hård säkerhet” till ”all säkerhet”. Från stater som motpart, till att även individer kan utgöra ett hot. Från ett aktörsperspektiv till att allt, även klimatet blivit ett säkerhetspolitiskt problem. Är detta en rimlig utveckling? Enligt min uppfattning är det inte det. Det är fullständigt omöjligt att inom ett politiskt begrepp, i detta fall säkerhetspolitik, pressa in alla de säkerhetsproblem som ryms inom ett vidgat säkerhetsbegrepp. Särskilt som det är helt olika aktörer som har ansvaret för att handskas med problematiken och helt skilda medel som ska användas.

RESULTATET AV DENNA UTVECKLING blir också att försvarspolitiken blir otydligare. Vad ska egentligen Försvarsmakten göra åt huvuddelen av de hot som beskrivs i försvarspropositionen? Det uppstår istället ett glapp mellan de hot som beskrivs som väsentliga och den militära organisationens roll. Särskilt som huvuddelen av försvarspropositionen ägnas åt att beskriva utvecklingen av Försvarsmakten, medan det är ytterst sparsamt med text som visar på hur det vidgade säkerhetshotet ska hanteras.

De hot som kan utgöra en allvarlig fara för det svenska samhället har förändrats. Det är bra att detta lyfts fram. Däremot är det olyckligt att alla hot mot vår säkerhet börjar betecknas som säkerhetspolitiska, särskilt i en försvarsproposition. Genom en ökad tydlighet skapas förutsättningar för en bättre analys, för att handskas både med den ”hårda säkerheten” och alla andra säkerhetshot som måste mötas med andra än militära medel.

Stefan Ring
Generalsekreterare
i Allmänna Försvarsföreningen
www.aff.a.se

OUR INDUSTRY EXCELLENCE KEEPS SAAB'S BUSINESS IN MOTION

Peter Aronsson
Sales Manager
IFS

Leif Karlsson
Vice President
Operations Support
Support and Services
Saab AB

Göran Kristoffersson
Vice President
Business Development
Support and Services
Saab AB

Saab, som har ca 13 200 anställda och en årlig omsättning på ca 25 miljarder, förser den globala marknaden, som sträcker sig från militärt försvar till civil säkerhet, med världsledande produkter, tjänster och lösningar.

Efter flera lyckade IT-projekt inom Saab koncernen, bl a för ett av affärsområdena där 59 olika IT-system med flera tusen användare ersattes med IFS Applications, har IFS fått förtroendet att bli koncernleverantör. IFS Applications används som affärssystem för att hantera produkternas livscykel från konstruktion via produktion och logistik till service & support med tillhörande stödprocesser. Dessutom har IFS ingått ett partnerskap där IFS Applications ingår som en del i Saab's supporterbjudande till den globala marknaden. Det första kontraktet som kommer att hanteras inom det nya samarbetet är Saab's helhetsåtagande av drift och underhåll för svenska flygvapnets flygsystem SK 60.

"IFS stärker Saab's marknadserbjudande och har påvisat en verksamhetskompetens och enkelhet att samarbeta med som gör IFS till en stark samarbetspartner. Vi har nu satt upp en organisation tillsammans med IFS för gemensamma marknadsaktiviteter, försäljning och utveckling" säger Göran Kristoffersson, Vice President Business Development, Support and Services på Saab AB.

"Som koncernleverantör får IFS en central roll till att Saab uppnår sina affärsmål. IFS Applications är ett effektivt och flexibelt stöd för koncernens verksamhetsprocesser. IFS har hjälpt oss att markant sänka våra IT-kostnader, stärka vår position som leverantör och vi kan nu hantera ökad export, en bredare kundbas och fler uppdrag" säger Leif Karlsson, Vice President Operations Support, Support and Services på Saab AB.

Med över 2 700 medarbetare världen över utvecklar och levererar vi flexibla affärssystem till kunder i våra utvalda branscher; Tillverkning, Service & Installation, Handel, Grossist, Process, Försvar och Energi. Våra branschlösningar är baserade på lång erfarenhet, gedigen kompetens och ett nära samarbete med kunderna – vi kallar det Industry Excellence.

www.ifsworld.com/agile